

Η σύγκρουση των εθνικισμών στην Ανατολική Μεσόγειο: Μία εισαγωγή

του Αλέξη Ηρακλείδη*

Η σύγκρουση των εθνικισμών στην Ανατολική Μεσόγειο:

μία εισαγωγή

Ο εθνικισμός είναι η ιδεολογία που θεωρεί ότι η εθνική οντότητα πρέπει να συμπίπτει με την κρατική. Ο εθνικισμός επιδιώκει τη συλλογική πολιτική έκφραση, ανάπτυξη και επιβίωση ενός έθνους, την ένωση των μελών του υπό μία πολιτική στέγη (με ανεξαρτησία, ένωση, ίδρυση αυτονομίας ή ομόσπονδου κράτους) και, σε ορισμένες περιπτώσεις, επιδεικνύει και αλυτρωτισμό (*irredentism*), δηλαδή την επέκταση με εθνοτικά ή εθνικά και ιστορικά κριτήρια σε γειτονικές χώρες.

Υπάρχουν δύο κύριες επιστημονικές θεωρίες για τον εθνικισμό, ο μοντερνισμός και ο εθνοσυμβολισμός. Κατά τον μοντερνισμό, το έθνος ως συλλογική ταυτότητα και η αντίστοιχη ιδεολογία του εθνικισμού είναι προϊόν των δύο τελευταίων αιώνων της ανθρώπινης ιστορίας. Τα έθνη και ο εθνικισμός είναι ανθρώπινες κατασκευές και μύθοι που δημιουργήθηκαν από τα τέλη του 18ου αιώνα και εξακολουθούν να δημιουργούνται μέχρι σήμερα, με τους ιδεολόγους κάθε έθνους να επινοούν την παράδοση και την εθνική ιστορία εκάστου καινούργιου έθνους.

Ο εθνοσυμβολισμός συμφωνεί ως προς το σύγχρονο του έθνους και του εθνικισμού, και ότι ο εθνικισμός όντως «κατασκευάζει» το έθνος και όχι το αντίθετο, αλλά τα εθνοτικά σύμβολα προϋπάρχουν (γλώσσα, θρησκεία, κουλτούρα, κοινή ζωή και ιστορία σε μία περιοχή) και δεν «εφευρίσκονται» από το μηδέν. Με άλλα λόγια, αν δεν προϋπάρχουν εθνοτικές ρίζες, δεν ριζώνει ένα εθνικό δέντρο και όποτε αυτό έχει επιχειρεί έχει αποτύχει.

Το έθνος, η εθνική ταυτότητα και η εθνική ιδεολογία (εθνικισμός) θεμελιώνονται με την καθιέρωση και πλήρη αποδοχή μίας «εθνικής ιστορίας», που με πειστικά επιχειρήματα (πειστικά για τον λαό στον οποίο αναφέρονται, αλλά συχνά ακατάληπτα ή φανταστικά για τους λοιπούς λαούς) αποδεικνύει την ύπαρξη και συγκρότηση της εθνικής ταυτότητας. **Οι εθνικές ιστορίες προεκτείνουν αναχρονιστικά την ύπαρξη ενός έθνους σε ένα μακρινό και ένδοξο παρελθόν, σε εποχές που δεν υπήρχε η σημερινή έννοια και αίσθηση του έθνους, της εθνικής ταυτότητας ή του εθνικισμού.** Εθνικοί ιστορικοί, συχνά διαπρεπείς και ως επιστήμονες, ερμήνευσαν το παρελθόν του λαού τους ως ενιαίο και συνεχές στον χώρο και τον χρόνο.

Η εθνική ιστορία έχει επιλεκτική μνήμη, κρύβει και αποσιωπά τα «δυσάρεστα οικογενειακά μυστικά» της εθνικής πορείας και εμπεριέχει ηθελημένα ή μη ιστορικά λάθη, όπως είχε πρώτος παρατηρήσει ο Ernest Renan, π.χ. ένοπλες συγκρούσεις ή αποτρόπαιες πράξεις και σφαγές εντός του μετέπειτα έθνους ξεχνιούνται ή αποσιωπούνται.

Το εγχείρημα αυτό της εθνοκατασκευής μοιραία καταλήγει στον εθνοκεντρισμό: θετική αυτο-εικόνα, αρνητική για τους κατά καιρούς ιστορικούς αντιπάλους. Ο εθνοκεντρισμός «είναι ο τεχνικός όρος για εκείνη τη θέαση των πραγμάτων κατά την οποία η δική μας ομάδα είναι το κέντρο των πάντων, και όλες οι άλλες ομάδες ιεραρχούνται και αποτιμώνται με αναφορά σε αυτήν».

Στο πλαίσιο του εθνοκεντρισμού βλέπουμε τους εαυτούς μας ενάρετους, δίκαιους και ανώτερους, τους άλλους ως άξιους περιφρόνησης, άδικους και κατώτερους, αποδίδουμε στους άλλους τις δικές μας δυσκολίες, δεν τους εμπιστευόμαστε, τους μισούμε, τους φοβόμαστε και σε περίπτωση ένοπλης σύγκρουσης μαζί τους, το να τους φονεύουμε αποτελεί αξιέπαινη και ανδρεία πράξη.

Μια και το θέμα μας είναι ο εθνικισμός στην Ανατολική Μεσόγειο θα αναφερθώ σε τέσσερις εθνικισμούς και εθνικές αφηγήσεις που

και οι τέσσερις σε κάποια ιστορική στιγμή επέδειξαν αλυτρωτισμό και επιθετικότητα έναντι γειτονικών χωρών ή έναντι μειονοτήτων στη χώρα τους: στο ελληνικό, τον ελληνοκυπριακό, τον τουρκικό και στον σιωνισμό των Ισραηλινών.

Στην ελληνική περίπτωση το αφήγημα που επικράτησε πλήρως ως θέσφατο είναι βέβαια το αφήγημα του Κωνσταντίνου Παπαρρηγόπουλου που αντικατέστησε αυτό του Αδαμαντίου Κοραή, δηλαδή της ύπαρξης και της συνέχειας τους ελληνικού έθνους στο ίδιο χώρο από τους Ομηρικούς χρόνους μέχρι σήμερα (αντιθέτως ο Κοραής και οι πολλοί οπαδοί στην Ελλάδα, υποστήριζαν ότι οι Έλληνες εξαφανίστηκαν από το προσκήνιο της ιστορίας με την Μάχη της Χαιρώνειας (338 π.Χ.) και συνεπώς οι Μακεδόνες και μετά οι Βυζαντινοί ήταν κατακτητές των Ελλήνων και πάντως όχι Έλληνες.

Υπάρχουν και δύο άλλα αφηγήματα που όμως δεν επιδιώκουν αντικατάσταση του Παπαρρηγοπούλειου σχήματος, αλλά την προσθήκη κάποιων αποχρώσεων, συγκεκριμένα του αριστερού Σβορώνου, του δεξιού Βακαλόπουλου και άλλων που μιλούν για μια πρώτη ανάδυση του ελληνικού έθνους κατά τον 13^ο με 15^ο αιώνα, κυρίως με τον νέο-Πλατωνικό φιλόσοφο Γεώργιο Γεμιστό-Πλήθωνα και ορισμένους άλλους. Και υπάρχει και το ακραίο αφήγημα του θεολόγου Χρήστου Γιανναρά, που οι αντίπαλοι του έχουν ονομάσει νέο-Ορθοδοξία που δαιμονοποιεί τόσο τη Δύση όσο και τους Τούρκους.

Πάντως σε όλα ανεξαιρέτως τα ελληνικά αφηγήματα και στα τέσσερα, η Οθωμανική Αυτοκρατορία, η Τουρκία και η Τούρκοι δαιμονοποιούνται ως βάρβαροι, κατακτητές, αιμοσταγείς, κλπ , και επεκτατικοί, μη σεβόμενοι τα διεθνή σύνορα, απειλητικοί κλπ..

Η κύρια αντίρρηση στο σχήμα του Παπαρρηγοπούλειο σχήμα ήρθε, αρχικά, από τον Γιάννη Κορδάτο στον Μεσοπόλεμο, τον οποίο κατακεραύνωσαν ως προδότη. Σήμερα οι πιο σοβαροί μη εθνικιστές Έλληνες ιστορικοί και άλλοι κοινωνικοί επιστήμονες αποδομούν, εξυπακούεται, το Παπαρρηγοπούλειο σχήμα, όπως, σημειωτέον,

κάνουν και άλλοι ιστορικοί σε γειτονικές χώρες για τα δικά τους εθνικά ιστορικά αφηγήματα, για να αναφερθώ σε τρεις περιπτώσεις που γνωρίζω καλά, στη Βόρεια Μακεδονία, την Βουλγαρία και την Τουρκία.

Στην ελληνοκυπριακή ιστορική αφήγηση έχει επικρατήσει το ελληνικό, το Παπαρηγοπούλειο σχήμα, με μόνο μια μειοψηφία, κυρίως αριστερών (μελών ή προσκείμενων στο ΑΚΕΛ) να το αμφισβητούν, παίρνοντας το νήμα από τον Κορδάτο. Οι δεύτεροι μιλούν για μια πιο σύνθετη και πολύ πιο πρόσφατη συνείδηση της ύπαρξης ελληνικής ταυτότητα, τονίζουν την αίσθηση μιας κυπριακής ταυτότητας διακριτής από την ελληνική, μια ελληνοκυπριακή ταυτότητα και όχι σκέτη ελληνική. Και βέβαια δεν δαιμονοποιούν τους Τουρκοκύπριους (Τ/Κ από εδώ και στο εξής), το αντίθετο μάλιστα.

Ωστόσο η κυρίαρχη αφήγηση των Ε/Κ θεωρεί του ίδιους πιο γνήσιους Έλληνες και από τους Έλληνες (Ελλαδίτες, όπως τους λένε, ή «καλαμαράδες») και κατεξοχήν δαιμονοποιεί τους Τ/Κ. Τους θεωρούν σκέτους Τούρκους, όχι γηγενείς στη μεγαλόνησο, φερέφωνο της Τουρκίας και όπως οι Τούρκοι βάρβαροι, κλπ. Δηλαδή οι Τ/Κ δεν αναγνωρίζονται από τους περισσότερους Ε/Κ όπως ορίζουν οι ίδιοι τους εαυτούς. Το στοιχείο αυτό, μαζί με τον έντονο εθνικισμό των περισσότερων Ε/Κ, είναι ένας από τους κύριους λόγους για την μη επίλυση του Κυπριακού, με ευθύνη των Ε/Κ, και κυρίως λόγω της αδυνατότητας τους να αποδεχθούν τους Τ/Κ ως ισότιμους σε ένα επανενωμένο διζωνικό ομόσπονδο Κυπριακό κράτος.

Εξυπακούεται ότι για την πλειονότητα των Ε/Κ ο δαίμονας είναι η Τουρκία, «ο αιμοδιψής Αττίλας». Γι' αυτό τους είναι αδύνατον να πιστέψουν ότι ο Ερντογάν ήταν όντως υπέρ της επανένωσης και ομοσπονδιακής λύσης το 2003-2004 (και για μια δεκαετία), ούτε ότι στο Κραν Μοντανά (2017) η Τουρκία ήταν έτοιμη να δεχθεί αλλαγή των εγγυήσεων και απόσυρση των κατοχικών στρατευμάτων.

Έρχομαι τώρα στην περίπτωση των Τούρκων της Τουρκίας στο κράτος που δημιουργήθηκε το 1922-1923. Στην τουρκική περίπτωση

δεν υφίσταται μια κυρίαρχη εθνική αφήγηση όπως στην Ελλάδα, αλλά τέσσερις: (1) ο παντουρκισμός, (2) Ανατολισμός, (3) Τουρκική Ιστορική θέση (Κεμάλ Ατατούρκ) και (4) Τουρκική-Ισλαμική σύνθεση.

Σε όλες αυτές, πλην της Ανατολίας, οι Έλληνες (Βυζαντινοί, σύγχρονοι Έλληνες από την Ελληνική Επανάσταση και μετά) δαιμονοποιούνται ως άξεστοι, φανατικοί εθνικιστές, θρησκόληπτοι, Χριστιανοί Ορθόδοξοι φονταμενταλιστές, αιμοσταγείς, και επεκτατικοί, μη σεβόμενοι τα διεθνή σύνορα, απειλητικοί εναντίον τους.

Σε σχέση με το πώς βλέπουν οι μεν τους δε θα επανέλθω μετά, όταν δούμε το Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο.

Ας πάμε τώρα σε μια άλλη περίπτωση στο Ισραήλ. Στην περίπτωση των Ισραηλινών υπάρχουν κατά βάση τρεις εθνικές αφηγήσεις. Και οι τρεις μιλάνε για το Βιβλικό Ισραήλ, αλλά κατά τα άλλα διαφοροποιούνται.

Οι αριστεροί και κεντροαριστεροί του Εργατικού Κόμματος, με τους πατέρες του Ισραήλ, Weizman και Ben Gurion, που κυριαρχούσαν πριν από την ανεξαρτησία και τα πρώτα 20 χρόνια της ανεξαρτησίας του Ισραήλ, διαθέτουν έναν εθνικισμό, τον σιωνισμό, που είναι μη θρησκευτικός (παρόλο που η ταυτότητα των Ισραηλινών στηρίζεται κατά κύριο λόγο στη θρησκεία). Κατ'αυτόν τον σιωνισμό δικαίωμα στην Παλαιστίνη θα το έχουν τελικά οι πιο ικανοί, οι πιο δουλευταράδες, δηλαδή οι Εβραίοι-Ισραηλινοί και όχι οι ανίκανοι, νωθροί και θρησκόληπτοι Άραβες. Ωστόσο, σε σχέση με την επίλυση της διένεξης Ισραήλ-Παλαιστινίων είναι υπέρ της επιστροφής εδάφους (δηλαδή των Κατεχομένων από το Ιούνιο του 1967) με αντάλλαγμα την ειρήνη.

Ο αντίπαλος του αριστερού αυτού σιωνισμού ήταν από τον Μεσοπόλεμο και μετά, ο σιωνιστικός ρεβιζιονισμός του Jabotinsky, που πρέσβευε ότι, ασχέτως δίκαιου ή άδικου, θα πάρουμε το Βιβλικό Ισραήλ των προγόνων μας δια των όπλων (με τις ξιφολόγχες μας) και μετά θα επεκταθούμε και θα

διπλασιαστούμε, όπως έκαναν οι Έλληνες από το 1821 μέχρι το 1922. Όσο για τους Παλαιστίνιους απλούστατα δεν υπάρχουν, είναι απλώς Άραβες και ως εκ τούτου ας πάνε να ζήσουν στα αχανή αραβικά εδάφη που διαθέτουν και πετρέλαιο.

Ο ρεβιζιονισμός αυτός σιωνισμός υιοθετήθηκε από τη δεξιά, από το Κόμμα Λικούντ (τώρα του Νετανιάχου). Όπως είχε πει ο πρώτος ηγέτης του Λικούντ που έγινε πρωθυπουργός, ο Μεναχίν Μπέγκιν, στο ισραηλινό του ακροατήριο, μην τολμήστε ποτέ να πείτε ότι υπάρχουν Παλαιστίνιοι ως ξεχωριστός λαός, γιατί αν το κάνετε, είναι σαν να ήρθαμε και να τους κατακτήσαμε αδίκως, και πάντως όλοι οι Άραβες της περιοχής μας είναι τρομοκράτες.

Δηλαδή όπως και στην περίπτωση των Ε/Κ έναντι των Τ/Κ, οι Παλαιστίνιοι δεν αναγνωρίζονται γι' αυτό που θέλουν να είναι, ως Παλαιστίνιοι. Και οι Παλαιστίνιοι από την πλευρά τους, ειδικά οι αριστεροί, υποστηρίζουν, στα σοβαρά, ότι οι Ισραηλινοί δεν είναι έθνος αλλά μόνο θρησκεία και η έλευση τους στη καρδιά της Μέσης Ανατολής καταχθόνιο σχέδιο των ιμπεριαλιστών της Ευρώπης και της Αμερικής εναντίον των Αράβων, των νόμιμων κατοίκων της περιοχής.

Πάντως στους δύο αρχικούς σιωνισμούς (στον αριστερό αλλά και στον δεξιό) η θρησκεία ήταν εκτός και εκτός ήταν και οι Ορθόδοξοι Εβραίοι, με ή χωρίς πολιτικά κόμματα.

Τα πράγματα όμως χειροτέρεψαν όταν ο δεύτερος σιωνισμός, ο δεξιός, του Λικούντ, μπολιάστηκε από τον εβραϊκό θρησκευτικό φονταμενταλισμό, κάτι που συνέβη από τον Αραβο-Ισραηλινό Πόλεμο του Ιουνίου του 1967 και μετά. Ο σιωνισμός αυτός, γνωστός ως «νέος σιωνισμός» ή «εβραϊκός δογματισμός» (των δύο ραβίνων Κουκ, πατέρα και γιού) είναι ακόμη πιο αλυτρωτικός και εχθρικός προς τους Παλαιστίνιους που τους θεωρεί Ναζί, έτοιμους να επιδοθούν σε νέο Ολοκαύτωμα. Κατά συνέπεια πρέπει να εκδιωχθούν και να αντιμετωπιστούν δια της ένοπλης βίας. Η εκδίωξη των Αράβων και ο πόλεμος εναντίον τους είναι «θέλημα Θεού», όπως οι καταστροφή των Καναϊτών από τους Εβραίους στο Βιβλικό Ισραήλ. Στόχος το Ερέτζ Γιοραέλ (επανενωμένη Ιουδαία

και Σαμάρια), δηλαδή η προσάρτηση τόσο των Ιεροσολύμων όσοι και της Δυτικής Όχθης του Ιορδάνη, γίνεται για λόγους εθνικής ταυτότητας και ιουδαϊκής θρησκείας. Συνεπώς δεν χωράει, σε καμία περίπτωση επιστροφή εδαφών και τελική ειρήνη με τους Άραβες, αλλά μόνο πυγμή και πόλεμος.

Ας επιστρέψουμε όμως και πάλι στην ελληνοτουρκική διαπλοκή. Προκειμένου να κατανοήσουμε καλύτερα τον ελληνικό και τον τουρκικό εθνικισμό, που όπως με τους Κυπρίους και τους Ισραηλινούς-Παλαιστίνιους, ο ένας τρέφει τον άλλο, απαραίτητο είναι να δούμε πως αντιλαμβάνεται εκάστη πλευρά τον Άλλο, εικόνες και στερεότυπα που στηρίζονται πλέρια στις εκατέρωθεν εθνικές αφηγήσεις, στο εκατέρωθεν εθνικισμό και εθνοκεντρισμό.

Σήμερα μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας επικρατεί απόλυτη έλλειψη εμπιστοσύνης και βαθύτατη καχυποψία, η βεβαιότητα ότι η άλλη πλευρά θέλει να μας βλάψει με τον χειρότερο δυνατόν τρόπο, βάλει κατά των δικαίων μας, βάλει κατά των καίριων και νομιμοποιημένων ζωτικών εθνικών μας συμφερόντων.

Σε ότι αφορά το Αιγαίο, η Ελλάδα είναι πεπεισμένη (όπως ήταν πριν την ύφεση του 1999) ότι η Τουρκία είναι αναθεωρητική στο Αιγαίο, στο πλαίσιο και ενός αναδυόμενου «νέο-Οθωμανισμού», όπως αποκαλείται, που είναι πιο εμφανής σήμερα λόγω Ερντογάν που φέρεται σχεδόν σαν «σουλτάνος» (όπως τον δείχνουν συχνά όχι μόνο τα ελληνικά ΜΜΕ, αλλά και τα ξένα).

Κατά την Αθήνα, η Άγκυρα επιζητεί, από το 1973 και μετά, την ανατροπή του υπάρχοντος *status quo* στο Αιγαίο. Κατόπιν αυτού, κεντρική επιδίωξη της εθνικής στρατηγικής είναι πώς να αντιμετωπισθεί πιο αποτελεσματικά ο «τουρκικός αναθεωρητισμός» στο Αιγαίο και αλλού, στη Δυτική Θράκη, στην Κύπρο, στην Αν. Μεσόγειο.

Αντιθέτως η κυρίαρχη τουρκική άποψη σε ότι αφορά το Αιγαίο είναι ότι η Ελλάδα (και όχι εκείνη) είναι αναθεωρητική στη περιοχή αυτή. Η Ελλάδα επιζητεί εδώ και δεκαετίες να αλλάξει το υπάρχον *status quo* στο Αιγαίο υπέρ της και σε βάρος της

Τουρκίας. Ο ελληνικός αναθεωρητισμός στο Αιγαίο φαίνεται από τα εξής: τη συνεχή αναφορά-απειλή για επέκταση της αιγιαλίτιδας ζώνης από τα 6 στα 12 ναυτικά μίλια, την επαναστρατικοποίηση των νήσων του Ανατολικού Αιγαίου, την παλαιότερη (το 1931) επέκταση τους εναερίου στα 10 ναυτικά μίλια (αντί των 6 που θα έπρεπε να είναι για να συνάδει με την αιγιαλίτιδα ζώνη), που συνεχίζεται και διατηρείται μέχρι και σήμερα, και την κατάχρηση των αρμοδιοτήτων της που απορρέουν από τον έλεγχο της εναερίου κυκλοφορίας.

Η Τουρκία είναι πεπεισμένη ότι η Ελλάδα εκλαμβάνει το Αιγαίο ως «ελληνική λίμνη», σαν να μην υπάρχει άλλη παράκτια χώρα στη θάλασσα αυτή και μάλιστα με ακτογραμμή στο Αιγαίο σχεδόν 3000 χιλιομέτρων.

Για μια πληρέστερη κατανόηση της γενικότερης τουρκικής στάσης με αντίκτυπο και στα θέματα του Αιγαίου, θα πρέπει να αναφερθώ και στο «σύνδρομο των Σεβρών» ή «φοβία των Σεβρών». Ο μπαμπούλας αυτός των Τούρκων είναι ο φόβος επανεμφάνισης μίας κατάστασης όπως αυτή που δημιουργήθηκε με τη Συνθήκη των Σεβρών (Αύγουστος 1920) που, αν εφαρμοζόταν, η Τουρκία θα διέθετε λιγότερο από το ένα τρίτο του σημερινού της μεγέθους.

Για τους Τούρκους πρόκειται για το τρόμο της συρρίκνωσης και του διαμελισμού της χώρας τους που δεν αποτελεί μόνο παρανοϊκή αφήγηση των αδών Τούρκων με ελλιπή παιδεία και άγνοια της διεθνούς πολιτικής, αλλά αντίληψη με τεράστια απήχηση σε πολιτικούς (και όχι μόνο σε εθνικιστές πολιτικούς), στρατιωτικούς, δημοσιογράφους, ανώτατους διπλωματικούς αλλά και πολλούς διανοούμενους, δεξιούς (εθνικιστές και ισλαμιστές), κεντροαριστερούς (κεμαλικούς) και αριστερούς.

Μάλιστα οι περισσότεροι Τούρκοι πιστεύουν ότι οι Σέβρες το 1920 δεν ήταν κάτι το ιστορικά μοναδικό, αλλά η στιγμή που οι Ευρωπαίοι προσπάθησαν να πράξουν αυτό που πάντοτε ήθελαν, και αυτό επιδιώκουν να κάνουν ακόμη και σήμερα.

Στα πλαίσια του συνδρόμου των Σεβρών εξέχουσα θέση κατέχει η

Μεγάλη Ιδέα, που η πλειονότητα των Τούρκων θεωρεί ότι έχει αναβιώσει στην Ελλάδα από τη δεκαετία του 1950 και ισχύει μέχρι και σήμερα ως εξής: με μίνιμουμ επιδιώξεις της Ελλάδας μία ελληνική Κύπρο ή μία Κύπρο ενωμένη με την Ελλάδα, είτε έμμεσα ενωμένη μέσω Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Αιγαίο «ελληνική λίμνη»· και μέγιστουμ επιδιώξεις της Ελλάδας την προσάρτηση της Ίμβρου και της Τενέδου, την κατοχή της Κωνσταντινούπολης, ελληνικό κράτος στο Πόντο και προσάρτηση της Σμύρνης.

Γενικότερα, στην Τουρκία επικρατεί, σε πολλές μελέτες και σε παρουσιάσεις των ελληνοτουρκικών σχέσεων στα ΜΜΕ και αλλού, η ακόλουθη ρήση που εκλαμβάνεται ως αξίωμα: «Η ελληνική εξωτερική εδράζεται στη Μεγάλη Ιδέα, συνεπώς είναι επεκτατική. Η τουρκική εξωτερική πολιτική εδράζεται στο 'Εθνικό Σύμφωνο' (Misak-i-Milli), συνεπώς είναι αμυντική».

Τέλος, οι Τούρκοι πιστεύουν ότι υφίσταται εναντίον τους προσπάθεια «Ορθόδοξης περικύκλωσης», με πρωταγωνιστές τους Έλληνες, τους Ρώσους, τους Αρμένιους και τους Ελληνοκύπριους.

Και οι Έλληνες από την πλευρά τους πιστεύουν ότι υπάρχει εναντίον τους προσπάθεια δημιουργίας ενός ανθελληνικού «μουσουλμανικό τόξου στα Βαλκάνια» τουρκικής έμπνευσης.

Σε σχέση με το Κυπριακό η Τουρκία βλέπει ως υπεύθυνους για τη μη λύση τους Ε/Κ όπως συνέβαινε παλιότερα με τον απορριπτικό Πρόεδρο Τάσσο Παπαδόπουλο.

Ειδικότερα σε σχέση με την Ανατολική Μεσόγειο η Τουρκία θεωρεί ότι η Ελλάδα, με την Κύπρο συν το «μισητό Ισραήλ», προσπαθούν να την περικυκλώσουν και να την περιορίσουν μόνο στα χωρικά της ύδατα, ενώ η ακτογραμμή της είναι στην Αν. Μεσόγειο ή μεγαλύτερη από όλα τα εκεί κράτη, κάτι προφανώς άδικο, αλλά και εχθρικό. Ότι και να λένε οι Έλληνες ιθύνοντες (ο ΣΥΡΙΖΑ ως κυβέρνηση ή η Νέα Δημοκρατία σήμερα), ότι η συμφωνία με την Αίγυπτο ή ο αγωγός EastMed δεν στρέφεται κατά της Τουρκίας, δεν τους πείθει και δεν τους καθησυχάζει και όλα αυτά τα βλέπουν και σε συνδυασμό με την αρνητική στάση του Προέδρου

Αναστασιάδη και την «κολεγιά» με τον Νετανιάχου.

***Ο Αλέξης Ηρακλείδης είναι Ομότιμος Καθηγητής Παντείου ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ και Επίλυσης Κρίσεων**

Οι δικηγόροι δεν θα γίνουν πρόβατα που επιλέγουν τους όρους σφαγής τους!

ΟΙ ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ ΔΕΝ ΘΑ ΓΙΝΟΥΝ ΠΡΟΒΑΤΑ ΠΟΥ ΕΠΙΛΕΓΟΥΝ ΤΟΥΣ ΟΡΟΥΣ ΣΦΑΓΗΣ ΤΟΥΣ

ΚΛΕΙΣΤΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ ΟΣΟ ΔΙΑΡΚΕΙ Η ΠΑΝΔΗΜΙΑ ΚΑΙ ΠΛΗΡΗΣ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ !

Η σημερινή ανακοίνωση για το νέο κλείσιμο από τις 7.11.2020 υπερβαίνει και εκ των πραγμάτων δίνει λύση στη διαμάχη μεταξύ των συνδικαλιστικών φορέων δικαστών, εισαγγελέων και γραμματέων αφενός και δικηγόρων αφετέρου σχετικά με την ανάγκη να κλείσουν τα δικαστήρια λόγω της πανδημίας η μη.

Και αποτελεί ευκαιρία να διατυπωθούν μερικά σχόλια και σκέψεις σχετικά.

1. Η νομιμοποίηση της θεσμικής εκπροσώπησης από την Ολομέλεια των Προέδρων και τον Πρόεδρο του Δ.Σ.Α. είναι αναμφισβήτητη. Την έχω υπηρετήσει επί σειρά ετών και ο ίδιος. Αλλά η αφόρητη πίεση που άσκησαν μέχρι τώρα για να παραμείνουν τα δικαστήρια της Αθήνας ανοιχτά παρά την εξάπλωση της πανδημίας είναι εσφαλμένη και είμαι βέβαιος ότι αντανακλά στρεβλά τις διαθέσεις και τις επιθυμίες του δικηγορικού σώματος, ενώ κατ'αποτέλεσμα υπηρετεί μόνο την κυβέρνηση και όχι τους δικηγόρους και την κοινωνία.

2. Η αντιμετώπιση της πανδημίας σήμερα αναμφισβήτητα προϋποθέτει λήψη σοβαρότερων μέτρων από εκείνα που είχαν ληφθεί τον Μάρτιο 2020. Τότε χωρίς πολύ σκέψη και με έναν αριθμό κρουσμάτων όχι μεγαλύτερο από 100 την ημέρα, τα δικαστήρια έκλεισαν, όπως και όλες σχεδόν οι παραγωγικές δραστηριότητες, πάρθηκαν και άλλα ακόμα αυστηρότερα μέτρα και η πανδημία αντιμετωπίστηκε.

Αποδείχθηκε όμως γρήγορα ότι οι θυσίες του ελληνικού λαού και μεταξύ αυτού και των δικηγόρων, που δεν θα ξεχάσουν την εξαπάτηση τους από την κυβέρνηση με το κόλπο των voucher και την ελλιπή αποζημίωση τους για το υπόλοιπο χρονικό διάστημα που έμειναν χωρίς δουλειά, είχαν προγραμματισθεί για να εξυπηρετήσουν την διαχείριση της επερχόμενης θερινής τουριστικής περιόδου του 2020.

Προφανώς η κυβέρνηση ονειρευόταν και προετοίμασε μία Ελλάδα – υγειονομικό παράδεισο για τον τουρισμό σε σχέση με τις μαστιζόμενες από πολλαπλάσια κρούσματα Ιταλία και Ισπανία και πίστεψε ότι η «βαρειά βιομηχανία» θα πιάσει την καλή και θα ρεφάρει.

Πολύ γρήγορα και εύκολα άνοιξε τις πύλες της από στεριά και αέρα για να εισρεύσει ο πολυπόθητος τουρισμός, προκειμένου να εξυπηρετηθούν τα συμφέροντα των αεροπορικών και τουριστικών εταιριών.

Το αποτέλεσμα ήταν ο άμεσος πολλαπλασιασμός των κρουσμάτων, η μεταφορά τους από την νησιωτική χώρα στις μεγάλες πόλεις και στην συνέχεια η ακατάσχετη εξάπλωση τους. Σήμερα ο ρυθμός των ημερήσιων κρουσμάτων έχει εικοσαπλασιαστεί από εκείνον του Μαρτίου 2020, καθώς ο ημερήσιος αριθμός περνάει και τα δύο χιλιάδες κρούσματα, ενώ μπαίνουμε πιά στον χειμώνα. Η κυβέρνηση συμπεριφέρθηκε σαν καπιταλιστής τζογαδόρος. Εχασε αλλά αρνείται να πληρώσει.

Η απόφαση για καραντίνα το Νοέμβρη έχει το ίδιο ομολογημένο σκεπτικό : θυσιάζουμε έναν μήνα νεκρό για την αγορά με στόχο να μειωθούν τα κρούσματα ώστε τον Δεκέμβρη η αγορά να ανοίξει. Και να αρχίσει νέο κύμα και τότε !

3. Το Εθνικό Σύστημα Υγείας σε ελάχιστα καλύτερη κατάσταση

βρίσκεται από εκείνη του Μαρτίου 2020, καθώς ούτε η αύξηση του αριθμού των Μ.Ε.Θ., ούτε οι προσλήψεις του προσωπικού που έγιναν είναι ικανές για να αποκαταστήσουν τα κενά και να εξασφαλίσουν την δυνατότητα υποδοχής περιστατικών διασωλήνωσης που θα προκύψουν από τα κρούσματα.

Κάτω από τις συνθήκες αυτές και με το εμβόλιο για την αντιμετώπιση της πανδημίας να μην είναι ορατό ως ενδεχόμενο στο άμεσο μέλλον, απαιτούνται προφανώς σοβαρότερα μέτρα, πέρα από τη μάσκα και τις αποστάσεις.

Τέτοια δεν είναι η απολύτως αντισυνταγματική απαγόρευση της κυκλοφορίας και μάλιστα χωρίς εξαιρέσεις που επιβλήθηκε πρόσφατα, έστω και για περιορισμένες ώρες την νύχτα και που ως μέτρο το μόνο που προσφέρει είναι να ερεθίζει τις ορέξεις της εξουσίας για την περιστολή των στοιχειωδών συνταγματικών δικαιωμάτων των πολιτών.

Αυτά άραγε δεν απασχολούν τους ανταγωνιζόμενους εκπροσώπους του χώρου της δικαιοσύνης ; Δεν θυμάμαι καμμία σχετική ανακοίνωση, έστω και λιγότερο μαχητική.

Είναι ο περιορισμός των παραγωγικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων, οι οποίες συνεπάγονται μετακινήσεις και συγχρωτισμό, ιδίως σε κλειστούς χώρους, και κίνδυνο μετάδοσης των κρουσμάτων.

4. Μία από αυτές τις δραστηριότητες είναι φυσικά και τα δικαστήρια. Εφελκύουν χιλιάδες διαδίκων, μαρτύρων, δικηγόρων, τεχνικών συμβούλων, αλλά και γραμματέων, υπαλλήλων, δικαστών, εισαγγελέων και λοιπά καθημερινά, ενώ προκαλούν ισάριθμες τουλάχιστον μετακινήσεις για προπαρασκευαστικές εργασίες (συναντήσεις σε δικηγορικά γραφεία, προετοιμασίες εκδικάσεων κ.λ.π.). Το γεγονός, ότι από το κλείσιμο των δικαστηρίων οι μη έμμισθοι (μαχόμενοι) δικηγόροι είναι εκείνοι, οι οποίοι θα πεινάσουν σε αντίθεση με γραμματείς, υπαλλήλους, δικαστές, εισαγγελείς κ.λ.π., των οποίων ο μισθός τρέχει αδιατάρακτα, είναι αλήθεια.

Αλλά αυτό δεν είναι αιτία να αναλάβουμε μία τεράστια ευθύνη απέναντι στην κοινωνία για να προτάξουμε τη βιοποριστική μας ανάγκη και να δώσουμε το μήνυμα ότι αψηφούμε τον κίνδυνο από

την εξάπλωση της πανδημίας μπροστά στο να μην πεινάσουμε, όταν μάλιστα είναι προφανές ότι τα δικαστήρια και αν ακόμα είναι ανοιχτά θα υπολειμθούν, οι υποθέσεις θα αναβάλλονται πολύ ευκολότερα λόγω κρουσμάτων, ασθενειών, φόβου μετάδοσης, δυσχέρειας μετακινήσεων κ.λ.π., ενώ η ελεεινή οικονομική κατάσταση όλου του κόσμου είναι προφανές, ότι θα οδηγήσει σε μειωμένες αμοιβές, καθυστερήσεις πληρωμών κ.λ.π.

Αλλωστε με ποια ψυχολογία να δουλέψει κανείς απερίσπαστος σε ένα νεκρό περιβάλλον και με ψυχολογία διάχυτου καθημερινού κινδύνου ;

Και τι σημαίνει ακριβώς «ανοιχτά δικαστήρια» ;

Οι ουρές στην είσοδο του Ειρηνοδικείου ;

Τα ραντεβού μετά από δέκα μέρες στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών για να πάρεις μία δικογραφία ;

Οι υποχρεωτικές ηλεκτρονικές αιτήσεις στη γραμματεία του Πρωτοδικείου που ικανοποιούνται μετά από πολλές εβδομάδες ;

Τα γραφεία που είναι κλειστά και υποστελεχωμένα ;

Μήπως αυτές είναι εικόνες από το μέλλον της καθημερινότητας των μαχόμενων δικηγόρων, που η πανδημία αποτελεί πρώτης τάξεως αφορμή για να εγκατασταθούν στην ανοχή μας και να επιδεινώσουν ακόμα περισσότερο τις συνθήκες δουλειάς μας και την απροθυμία του κράτους να τις εξυπηρετεί ;

Αυτά επιδιώκουμε να νομιμοποιήσουμε ;

Είμαστε ικανοποιημένοι που κάναμε τις τρεις δικαστικές ενώσεις, που συνδικαλιστικά δεν διακρίνονταν και από ιδιαίτερη σύμπνοια, να εκδώσουν κοινή ανακοίνωση για τα αυτονόητα και να προχωρούν και σε κινητοποιήσεις ;

Αποτελεί αγωνιστική περγαμηνή το γεγονός ότι οι δικηγόροι εμφανίζονται να ανησυχούν περισσότερο για τα εισοδήματά τους, ενώ οι δικαστές για τη δημόσια υγεία ;

Σε μία συγκυρία που ζητούμενό της είναι η κατάκτηση του δικαιώματος κριτικής στην εισαγγελική και δικαστική εξουσία, το ζήτημα της πανδημίας βρήκαμε ως πεδίο αντιπαράθεσης ;

Η δικαιοσύνη πράγματι δεν είναι φέουδο κανενός. Αλλά δεν πρόσεξα καμμία σχετική ανακοίνωση των εκπροσώπων των φορέων του δικηγορικού συνδικαλισμού υπέρ της ελεύθερης κριτικής στις

εισαγγελικές και δικαστικές πράξεις, όταν πριν λίγες εβδομάδες όσοι τις ασκούσαμε δεχόμασταν καταϊγισμό απειλών για μηνύσεις και πειθαρχικά.

5. Από πολιτική και συνδικαλιστική άποψη αποτελεί ισοδύναμο λάθος εγκληματικού βαθμού η παροχή σανίδας σωτηρίας στην κυβέρνηση, η οποία πως και πως επεδίωκε – μέχρι που η πραγματικότητα σε συνδυασμό με τον προγραμματισμό της αγοράς για τον Δεκέμβρη την υποχρέωσε να αποφασίσει όσα ανακοίνωσε σήμερα – να διατηρήσει ενεργές τις παραγωγικές δραστηριότητες για να απαλλαγεί από το κόστος της υποχρέωσης πρόνοιας απέναντι στους εργαζομένους και τους επαγγελματίες που θα πάψουν να εργάζονται.

Η δικαιολογία ότι οι δικηγόροι θέλουν ανοιχτά τα δικαστήρια την απαλλάσσει από το πολιτικό κόστος, το μεταθέτει στους δικηγόρους και ταυτόχρονα δημιουργεί ένα «γραμμάτιο» έστω και ψεύτικης αξίας, που στην συνέχεια ο δικηγορικός συνδικαλισμός θα πρέπει να εξοφλήσει για να βγάλει την υποχρέωση. Γιατί ;

6. Μία υπεύθυνη, σοβαρή και ανάλογη με το ύψος των περιστάσεων θέση του δικηγορικού σώματος απέναντι στην εξάπλωση της πανδημίας δεν μπορούσε παρά να είναι η άμεση και πλήρης διακοπή όλων δικαστικών λειτουργιών με εξαίρεση τις παραγραφόμενες υποθέσεις και τα ασφαλιστικά μέτρα, σύμφωνα με όσα ίσχυσαν την περίοδο Μαρτίου-Μαΐου 2020.

Ταυτόχρονα με την απαίτηση οι δικηγόροι να αποζημιωθούν πλήρως, όπως ακριβώς αποζημιώνονται και όλοι οι έμμισθοι για την απώλεια των εισοδημάτων τους. Αλλά αποζημίωση δεν σημαίνει φυσικά ούτε τα 534 ευρώ, ούτε τα voucher, ούτε όλα τα άλλα κόλπα, τα οποία σκαρφίζεται η κυβέρνηση. Όπως οι δικαστές, δικαστικοί υπάλληλοι και εισαγγελείς εισπράττουν τον μισθό τους κανονικά (χωρίς έστω συμβολικά και για τα μάτια του κόσμου να προτείνουν την παρακράτηση ενός μέρους του χάριν αλληλεγγύης υπέρ των άμισθων «συλλειτουργών» τους από τους οποίους απαιτούν να συμφωνήσουν να κλείσουν τα δικαστήρια) έτσι και οι δικηγόροι πρέπει να αποζημιωθούν για όσο αδυνατούν να εργαστούν.

Και αποζημίωση για τους μαχόμενους δικηγόρους σημαίνει καταβολή για κάθε μήνα ποσού ίσου με εκείνο που είχε δηλωθεί στην φορολογική του δήλωση τον αντίστοιχο μήνα του προηγούμενου χρόνου, με ελάχιστο όριο το ποσό των συντάξιμων αποδοχών της ασφαλιστικής κατηγορίας, στην οποία έχει καταταγεί ο συγκεκριμένος δικηγόρος και με βάση των οποίων του έχουν επιβληθεί και καταβάλλει ασφαλιστικές εισφορές. Οι ασκούμενοι να αποζημιωθούν με τον προβλεπόμενο από το νόμο κατώτατο μισθό τους. Και οι υπάλληλοι των δικηγορικών γραφείων με τον μισθό που έπαιρναν.

Αλλιώς αναγνωρίζουμε στο κράτος να χρησιμοποιεί τα εισοδήματα που δηλώνουμε για να μας φορολογεί και τις συντάξιμες αποδοχές που αυτό καθορίζει για να μας εισφορολογεί, αλλά όχι και να μας αποζημιώνει. Ως γνωστόν, οι εξουσίες δεν έχουν αρχές. Έχουν μόνο συμφέροντα !

Με τι λεφτά ; Με αυτά που πληρώνει το χρέος. Και με αυτά που θα πληρώσει τα ραφάλ και τις φρεγάτες. Αν και τώρα δεν γίνει παύση πληρωμών κάτω από ποιες συνθήκες θα γίνει ; Θα πληρώνουμε τις τράπεζες και τους εμπόρους όπλων αφήνοντας όσους επιβιώσουν από την πανδημία να πεθάνουν από την πείνα χωρίς δημόσια υγεία και πρόνοια ;

Μα ούτε και αυτό υπήρξε ποτέ διατυπωμένο αίτημα των δικηγορικών συλλόγων.

Το δικηγορικό σώμα και η εκπροσώπησή του δεν μπορεί να αποδεχθεί την λογική του προβάτου που επιλέγει τους όρους σφαγής του. Απέναντι στο δίλημμα της πανδημίας και της πείνας που απειλούν και οι δύο με τον δικό τους τρόπο την επιβίωση των δικηγόρων, η διέξοδος δεν είναι η επιλογή ενός από τα δύο, αλλά ο αγώνας ενάντια και στα δύο.

Καιρός να συνειδητοποιήσουν οι δικηγορικοί σύλλογοι το μέγεθος της κοινωνικής, πολιτικής και συνδικαλιστικής τους ευθύνης και να προσαρμόσουν σε αυτά τους στόχους τους, αντί να δημιουργούν εσφαλμένα πεδία περιάπτοντας στα μέλη τους την ύβρι ότι προτάσσουν «τα συντεχνιακά τους» αντί για την προστασία της δημόσιας υγείας.

Αθήνα, 5/11/2020

Κώστας Παπαδάκης

Δικηγόρος, πρώην μέλος του Δ.Σ. του Δ.Σ.Α.

Η Πορεία θα έχει πορεία!

του Νώντα Σκυφτούλη

Η Πορεία θα έχει πορεία!

Η συνείδηση, η ρήξη, η ανατροπή δεν είναι μια μακρόσυρτη και επίμονη διαδικασία όπως ισχυρίζονται οι ιδεολογίες της χειραγώγησης, παρέχοντας το απαιτούμενο κουράγιο αναμονής στα ελεγχόμενα υποκείμενα. Ποτέ δεν το πιστέψαμε αυτό διότι δεν θεωρούμε ότι υπάρχει έλλειψη συνείδησης ή νόησης. Η στιγμή, η συγκεκριμένη χρονικότητα είναι το σημείο καμπής αλλά και έκρηξης του ατομικού και κοινωνικού ηφαιστείου.

Πίσω από την επιμονή μας να γίνει η πορεία του Πολυτεχνείου και αυτών που συνελήφθησαν για να είναι ανοικτό, δεν κρυβόταν οι αγωνίες μας για το χαρακτήρα και το περιεχόμενο της συγκεκριμένης πορείας αλλά το ίδιο το διακύβευμα του δρόμου ή για να το πούμε πιο ευγενικά του δημόσιου χώρου. Η ρευστότητα του δημόσιου χώρου ήταν και θα είναι πάντοτε μια “αντιεξουσιαστική” ευκαιρία, μια ανακούφιση μια κατάκτηση μια νέα γέννα ή προοπτική στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό των κινημάτων.

Τελικά επιβεβαιώθηκαν όσοι επέμεναν στην διεξαγωγή της πορείας του Πολυτεχνείου διότι αυτή η επιμονή έφερε πολιτικές συνέπειες. Τα νομιμόφρονα κόμματα της Αριστεράς έχοντας στα χέρια τους την απόφαση της ένωσης δικαστών εισαγγελέων συνυπέγραψαν κείμενο “ανυπακοής” στην εντολή του Αρχηγού της Αστυνομίας για την απαγόρευση της πορείας.

Το ΚΚΕ υπέγραψε με τον Σύριζα και το ΜΕΡΑ25, αναιρώντας την προταγματική βάση της επανίδρυσής του με το “πέντε κόμματα δύο πολιτικές” και αυτή η υπογραφή πιθανώς να είναι δεσμευτική για το μέλλον. Ο Σύριζα άφησε την “εθνική” γραμμή και υπέγραψε το μόνο κείμενο “ανυπακοής” που δεν έχει σκεφτεί να υπογράψει από όταν έγινε κυβέρνηση, το δε ΜΕΡΑ25 υποχρεωμένο να ακολουθήσει μιας και ήταν το πρώτο κοινοβουλευτικό κόμμα που ανακοίνωσε την πρόθεσή του για την πορεία.

Η Ένωση Δικαστών και Εισαγγελέων καλεί την κυβέρνηση να πάρει πίσω την απόφαση ενώ πλήθος πανεπιστημιακών συνδικαλιστών και συλλόγων έχουν προβεί σε διαμαρτυρίες και δεν είναι λίγοι εκείνοι που καλούν στην πορεία.

Ταυτόχρονα όμως είναι και ένα ράπισμα στην πλειοψηφία της κοινής γνώμης προκειμένου να συνέλθει από τον Μορφέα της καθολικής συναίνεσης του “διαλόγου” και των “εθνικών” συνεννοήσεων με αποτέλεσμα η Αριστερά και η Δεξιά να καταλάβει τα έδρανα του κοινοβουλίου που τους αντιστοιχούν.

Έστω και για μια στιγμή και με αφορμή την πορεία τα κόμματα της Αριστεράς δεν έλαβαν υπόψιν της την μεγάλη πλειοψηφία της κοινής γνώμης και παρήγαγαν πολιτική θέση. Η κοινή γνώμη εντός και εκτός κινήματος ασφαλώς δεν είναι η γνώμη της κοινωνίας αλλά είναι μια γνώμη ρευστή κατασκευασμένη και ευκαιριακή. Η γνώμη της κοινωνίας παράγεται μέσα από αυτοθεσμίσεις και ετεροθεσμίσεις ακόμα, μέσα από δομημένα σύνολα και όχι τυχαία αθροίσματα, γι’ αυτό και οδηγούν σε κοινωνικές και πολιτικές κατακτήσεις.

Και τι μας ενδιαφέρουν εμάς όλα αυτά;

Θα μπορούσε να ρωτήσει κάποιος που αδιαφορεί συνειδητά για τις κυρίαρχες πολιτικές και κομματικές αναδιατάξεις. Άσχετα τι θα κάνουν κόμματα αυτά -έμπειρα στην αναξιοπιστία- οι πολιτικές συνέπειες μας ενδιαφέρουν όλους διότι είναι καθολικές.

Μας ενδιαφέρει και πολύ μάλιστα διότι απονομιμοποιείται το καθεστώς εκτάκτου ανάγκης όπου με τα προσχήματα του “κινδύνου

” και της “ασφάλειας” επιβάλλει προσταγές δεσποτικές, ηγεμονικές, τον Λεβιάθαν τον ίδιο. Η Κυβέρνηση Μητσοτάκη πολιτικά απομονωμένη έχει προσφέρει μόνο νεκρούς στην υπόθεση αντιμετώπισης του ιού και αυτό μπορεί να γίνει κατανοητό και μέσα από την αφαίρεση της συναίνεσης που έδειχναν τα κόμματα απέναντι στον Πρωθυπουργό.

Μας ενδιαφέρει η κατοχύρωση του δημόσιου χώρου ως κοινού αγαθού και όχι ως έδαφος αποκλειστικά για τους δελτάδες τα ματ και τις κάμερες.

Αλλά το σημαντικότερο όλων είναι ότι αυτή η αμφισβήτηση των καθεστωτικών μέτρων για λόγους “υγείας” δεν γίνεται με πρωτοβουλία των ψεκασμένων ή των θεομπαιχτών αλλά από αυτούς που πιστεύουν ότι μπορούν να πάρουν τη ζωή στα χέρια του και τα απαραίτητα μέτρα προστασίας στα χέρια τους, για να σωθεί ό άλλος.

Να λοιπόν μερικές συνέπειες που είχε μιά άρνηση σε μια προσταγή.

Ιωάννινα: Με αφορμή την πανδημία και το τσίρκο που έχει στηθεί από κυβέρνηση, Περιφέρεια και Δήμο σε βάρος της μικρής μας πόλης

Ανακοίνωση της Χειρονομίας με αφορμή την πανδημία και το τσίρκο που έχει στηθεί από κυβέρνηση, Περιφέρεια και Δήμο σε βάρος της μικρής μας πόλης

Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΠΑΝΩ ΑΠΟ ΤΑ ΚΕΡΔΗ ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ ΤΟΥΣ

Από την αρχή της πανδημίας του κορωνοϊού, η ελληνική κοινωνία βρίσκεται κάτω από τον διαρκή εμπαιγμό της κυβέρνησης, των ΜΜΕ, των μεγάλων ιδιωτικών συμφερόντων, αλλά και γενικότερα της νεοφιλελεύθερης πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κι αυτό γιατί έχει καταστεί πλέον σαφές ότι προτεραιότητα για τα κράτη και την αγορά είναι να λειτουργεί η οικονομία με κάθε κόστος. Κι όταν λέμε να λειτουργεί η οικονομία με κάθε κόστος, εννοούμε φυσικά το εν γένει οικονομικό σύστημα που υποτάσσει την κοινωνία και κάθε άλλο κοινωνικό θεσμό κάτω από τις δικές του ανάγκες και απαιτήσεις, το οποίο στην εποχή μας συνοψίζεται στην διαρκή μεγέθυνση των ιδιωτικών πολυεθνικών συμφερόντων. Το ελληνικό κράτος δεν ήταν έτοιμο να αντιμετωπίσει το πρώτο κύμα της πανδημίας, λόγω χρόνιας εγκατάλειψης του συστήματος υγείας και όλων των κοινωνικών υποδομών που θα έπρεπε να λειτουργούν για να διευκολύνεται η ζωή των ανθρώπων. Από τη στιγμή που βγήκαμε από την καραντίνα, ό,τι περιγράφεται πιο πάνω ως η πραγματικότητα της αγοράς, πήρε το πάνω χέρι. Διότι, χωρίς καμία πραγματική μέριμνα για να καλυφθούν οι απίστευτες ανεπάρκειες, τα πράγματα, με το άνοιγμα στον τουρισμό, χειροτέρεψαν. Ο τουρισμός αντιμετωπίστηκε ως η μόνη ελπίδα για να σωθεί η ελληνική οικονομία, χωρίς όμως να υπάρξει ο έλεγχος στα σύνορα που αντιστοιχούσε στο μέγεθος του προβλήματος. Χωρίς πολλά πολλά την κατάσταση την βλέπουμε με τα άπειρα καθημερινά κρούσματα, την παντελή έλλειψη υποδομών, την πλήρη ανεπάρκεια ουσιαστικής ενημέρωσης των πολιτών και φυσικά, την κατάσταση στην οικονομία να παραμένει άθλια και το σύνολο σχεδόν της κοινωνίας να αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα επιβίωσης κι αν επιμένει η κομπιναδόρική κυβέρνηση ότι για όλα φταίει η νεολαία.

Όταν ξεκίνησε η πανδημία, στα Γιάννενα επικρατούσε η βεβαιότητα ότι η κατάσταση αυτή δεν θα άγγιζε την περιοχή. Σε αντίθεση με αυτή τη βεβαιότητα, ο νομός Ιωαννίνων είναι από τους πιο μολυσματικούς της Ελλάδας στην παρούσα φάση. Επί μήνες ολόκληρους ο ΕΟΔΥ, η Πολιτική Προστασία, η Περιφέρεια, οι τοπικοί Δήμοι κλπ ήταν παντελώς ανύπαρκτοι στην ενημέρωση των πολιτών, δεν μερίμνησαν να γίνουν τεστ στον πληθυσμό, το Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο δεν έλαβε τη βοήθεια που επισταμένως ζητούσε. Η διοίκηση του Καχριμάνη και όλων όσων βρίσκονται κάτω από αυτόν, αποδείχτηκε παντελώς ανίκανη σε μία τόσο

δύσκολη στιγμή. Μετά από τόσο καιρό κοροϊδίας, ο μόνος λόγος για να εναντιωθεί ο Περιφερειάρχης στο «Κράτος της Αθήνας», ήταν όταν επιδιώχθηκε αυτές τις μέρες να γίνει λοκντάουν στην περιοχή μας, το μόνο μέτρο που ξέρει να εφαρμόζει η κυβέρνηση της ΝΔ, η οποία συστηματικά προχωράει στην διάλυση του κοινωνικού ιστού. Ο λόγος είναι απλός, προφανής και ξεκάθαρος για όλους, δηλαδή για να σωθεί τουριστικά το Μέτσοβο και το Ζαγόρι ενόψει του πενταήμερου της 28ης Οκτωβρίου. Η επιμονή αυτή στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής, είναι φυσικά ατελής και αδιέξοδη, αφού εξυπηρετεί συγκεκριμένα τοπικά διαπροσωπικά συμφέροντα και εμφανίζεται ως πυροτέχνημα αφού η διασπορά στην περιοχή διώχνει τον κόσμο σε βάθος χρόνου, με αποτέλεσμα η πληρότητα των ξενοδοχείων για μία εβδομάδα να μην έχει να προσφέρει συνολικά απολύτως τίποτα.

Η επιμονή, όμως αυτή αποδεικνύει και την γενικότερη παραγωγική υποβάθμιση της Ηπείρου, η οποία έχει να λαμβάνει όφελος πλέον σχεδόν αποκλειστικά από τον τουρισμό και μάλιστα για λογαριασμό κατά βάση του ξενοδοχειακού κεφαλαίου. Η ερημοποίηση και η μουσειοποίηση της περιοχής μας έχει λάβει πολύ μεγάλες διαστάσεις και η συνθήκη της πανδημίας έχει ξεγυμνώσει πλήρως αυτήν την πραγματικότητα. Ο τουρισμός είναι κεφάλαιο – φούσκα, το οποίο όσο εύκολα παράγει κέρδος έτσι εύκολα σε εγκαταλείπει.

Σε αυτές τις δύσκολες συνθήκες, πώς επιβιώνει η ελληνική κοινωνία; Τι παράγει για να ανταπεξέλθει στην παγκόσμια κρίση; Μπορεί η Ήπειρος να επιβιώσει μόνο με τουρισμό και μαγαζιά εστίασης; Μήπως τώρα είναι η ώρα να αναδιαμορφώσουμε το κοινωνικό τοπίο και να κοινωνικοποιήσουμε τις ανάγκες μας, απαιτώντας υποδομές που να ωφελούν την κοινωνία;

Ο Περιφερειάρχης Καχριμάνης και ο κάθε ταγός της εξουσίας ενδιαφέρονται μόνο για τη διάσωση των μικροπολιτικών τους συμφερόντων. Όσο και να προσπαθεί να μας πείσει ότι ο ιός «κόλλησε» σε καταλήψεις μαθητών και σε πορείες (αλήθεια, εμείς συμμετείχαμε σε όλες τις κινητοποιήσεις του τελευταίου καιρού και δεν ξέρουμε ούτε ένα άτομο που να έχει κολλήσει τον ιό από εκεί), η πραγματικότητα τον διαψεύδει καθημερινά. Πώς άλλωστε μπορούμε να βάλουμε στο ίδιο ζύγι την κοινωνική και πολιτική δραστηριότητα των πολιτών, με το πολυδιαφημισμένο από τον δήμαρχο Μωυσή Ελισάφ lake run, το οποίο συγκέντρωσε στην περιοχή 2.000 και πλέον συμμετέχοντες; **Η αλήθεια είναι ότι η περιοχή της Ηπείρου νοσεί από την έλλειψη κοινωνικών υποδομών,**

μέσων μαζικής μεταφοράς, προσωπικού και υλικού στα νοσοκομεία. Έχει τεράστια ποσοστά ανεργίας και έλλειψη βασικών δραστηριοτήτων που να εξασφαλίζουν οικονομική ευρωστία στον πληθυσμό. Το πενταήμερο, λοιπόν, θα περάσει, με «όσα κέρδη» μπορεί αυτό να επιφυλάσσει στις τοπικές επιχειρήσεις. Όσα περιγράφουμε παραπάνω, είναι η πραγματικότητα χιλιάδων ανθρώπων που μοχθούν καθημερινά στην Ήπειρο για να εισπράττουν τον εμπαιγμό τόσο της κυβέρνησης όσο και των τοπικών φορέων. Να συλλογικοποιήσουμε τις αντιστάσεις μας απέναντι σε αυτήν την εκτροματική συνθήκη που μας επιφυλάσσουν. Καλούμε όλη τη γιαννιώτικη κοινωνία σε επιφυλακή, διότι αν δεν μιλήσουμε όλοι και όλες εμείς που τα βιώνουμε όλα αυτά καθημερινά, δεν θα το κάνει κανείς για λογαριασμό μας.

ΧΕΙΡΟΝΟΜΙΑ – ΑΝΤΙΕΞΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

(Ανοιχτή συνέλευση κάθε Πέμπτη στις 8 μμ στον ΕΚΧ Αλιμούρα, Αραβαντινού 6 εντός στοάς)

Για έναν κόσμο που δεν περισεύει κανείς-Απολογισμός της αντιφασιστικής νίκης απέναντι στο τέρας του Ναζισμού

ΓΙΑ ΕΝΑΝ ΚΟΣΜΟ ΠΟΥ ΔΕΝ ΠΕΡΙΣΣΕΥΕΙ ΚΑΝΕΙΣ

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΝΤΙΦΑΣΙΣΤΙΚΗΣ ΝΙΚΗΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟ ΤΕΡΑΣ ΤΟΥ
ΝΑΖΙΣΜΟΥ

Ύστερα από πεντέμιση χρόνια εξαντλητικής διαδικασίας, η δίκη των νεοναζί της Χρυσής Αυγής έφτασε στο τέλος της. Πρόκειται για μια ιστορική απόφαση, καθώς το δικαστήριο χαρακτήρισε τη Χρυσή Αυγή ως εγκληματική οργάνωση, καταδικάζοντας τον αρχηγό

της, τους βουλευτές της και ορισμένα από τα μέλη της. Μάλιστα με την απόρριψη των αιτημάτων για αναστολή, τα ηγετικά στελέχη της Χ.Α. θα περάσουν τα επόμενα χρόνια στην φυλακή, εξέλιξη αναντίρρητα εξαιρετικής σημασίας.

Η Χειρονομία – Αντιεξουσιαστική Κίνηση δεν έπαψε ποτέ να παρακολουθεί και τονίζει τον κρίσιμο ρόλο της δίκης, προβάλλοντας το ζήτημα σε κάθε ευκαιρία, ακόμη κι όταν κάθε ενδιαφέρον έμοιαζε να έχει χαθεί: στο 4ο Αντιεξουσιαστικό Φεστιβάλ που είχαμε μαζί μας τους συντρόφους από τον ΕΚΧ Φαβέλα στον Πειραιά και την Ελευθερία Τομπατζόγλου, συντρόφισσα και δικηγόρο της Οικογένειας Φύσσα, στο 6ο Αντιεξουσιαστικό Φεστιβάλ με την Ελευθερία Κουμάντου, δημοσιογράφο και μέλος του Golden Dawn Watch, σε άλλες τρεις εκδηλώσεις στον ΕΚΧ Αλιμούρα, με την τελευταία λίγο πριν την ανακοίνωση της απόφασης, όταν είχαμε την χαρά να έχουμε μαζί μας τον θανάση Καμπαγιάννη, δικηγόρο των Αιγύπτιων αλιεργατών.

Οι δολοφόνοι του Παύλου Φύσσα και του Σαχζάτ Λουκμάν είναι οι πολιτικοί και «βιολογικοί» απόγονοι των εγκληματιών του ολοκαυτώματος, του Χορτιάτη, του Διστόμου, των Καλαβρύτων, του δωσιλογισμού και είναι αυτοί που με έγγραφο ή προφορικό λόγο δεν σταμάτησαν ποτέ να περηφανεύονται για αυτές τις πράξεις των ομοϊδεατών ηρώων τους. Πρόκειται για ναζιστές και δεν το έκρυψαν ποτέ. Ο ρατσισμός, ο αντισημιτισμός, η ευγονική είναι οι κινητήριες δυνάμεις της θανατοπολιτικής τους. Η ΧΑ αποτέλεσε το πιο μαζικό φασιστικό κίνημα στην Ελλάδα και έμοιαζε πάρα πολύ με το μοντέλο που αναδύθηκε τις δεκαετίες του '20 και '30 σε όλη την Ευρώπη. Υπήρχαν διαφορετικές παράμετροι, αλλά με πολλά κοινά. Όπως οι φασίστες του Μουσολίνι και οι ναζί του NSDAP, που ξεκίνησαν σαν μικρές ομαδοποιήσεις που απέκτησαν φήμη και πρόσβαση στην κεντρική εξουσία σταδιακά, λόγω συγκεκριμένων συγκυριών και θεσμικών νομιμοποιήσεων από την τότε άρχουσα τάξη και το κεφάλαιο, έτσι και η Χ.Α. πήρε τους δρομίστους, βαλκάνιους ρατσιστο-φασίστες, τους ψηφοφόρους των μεγάλων κοινοβουλευτικών κομμάτων και τηλεθεατών των μεγάλων μίντια που ξέρναγαν διαρκώς ρατσιστικό μίσος και τους ενέταξε

κάτω από μια κοινή ομπρέλα «εθνικής» ανάτασης και κάθαρσης από τον εξωτερικό και τον εσωτερικό εχθρό, που χρόνια καλλιεργούνταν από την εξουσία. Πάντα οι φασίστες και οι ακροδεξιοί ήταν στο πλευρό του κράτους στηρίζοντας τους πολιτικούς θεσμούς του, τις πολιτικές του σκοπιμότητες και τις οικονομικές δομές του αποδεικνύοντας πως είναι τα πιστά σκυλιά του Κεφαλαίου.

Η εγκληματική οργάνωση της Χρυσής Αυγής μέχρι πριν λίγα χρόνια έχαιρε άκρας συμπάθειας τόσο από το πολιτικό σύστημα της χώρας όσο και από τα ΜΜΕ καθώς υποδαυλίζονταν ο ρατσισμός εναντίον των μεταναστών και οι πολιτικοί των κομμάτων προσέγγιζαν την ακροδεξιά ρητορική για λόγους ψηφοθηρίας. Δεν ήταν λίγες οι φορές που το Κράτος μαζί με την Αστυνομία συνεργαζόταν με τους Ναζί, δίνοντας ασυλία στην Χρυσή Αυγή να δρα ανενόχλητη στους δρόμους και τις γειτονιές της Αθήνας, να σπάει πάγκους μικροπωλητών και να χτυπά πρόσφυγες. Τα κανάλια αναζητούσαν μια σοβαρή Χρυσή Αυγή που θα μπορούσε να συμμετάσχει σε μια συγκυβέρνηση, υπουργοί της Νέας Δημοκρατίας συνομιλούσαν με τους ναζί και διάφοροι επιχειρηματίες τους χρηματοδοτούσαν για να κάνουν τις δουλειές τους.

Απέναντι σε όλα αυτά το Αντιφασιστικό Κίνημα ήταν εκεί. Δίνοντας το παρόν στο δρόμο, αποτρέποντας την λειτουργία των γραφείων της χρυσής αυγής σε όλη τη χώρα, οδηγώντας στον κοινωνικό αποκλεισμό των νεοναζί και στην επαναοικειοποίηση των δημόσιων χώρων από τον κόσμο της ελευθερίας, μη δίνοντας ούτε σπιθαμή δημοσίου λόγου και χώρου στη φασιστική ρητορική και πρακτική.

Με την δικαστική απόφαση της 7ης Οκτωβρίου, καταδικάστηκε ο ναζισμός, πράγμα το οποίο ήταν απαίτηση του αντιφασιστικού κινήματος που αναδύθηκε σε πρωτοφανή έκταση. **Μετά από απώλειες, νίκες, ήττες κλείνει ένα κεφάλαιο. Έκλεισε ένας μεγάλος κύκλος του αντιφασιστικού κινήματος στην Ελλάδα, ο οποίος ξεκινούσε πολύ πριν μπει η ΧΑ στη Βουλή. Αντιλαμβανόμαστε ότι ο φασισμός δεν τελείωσε, αλλά η νέα όψη**

του αναμένεται να έχει διαφορετική μορφή. Ο φασισμός και ο εθνικισμός είναι φαινόμενα ευρύτερα από τη Χρυσή Αυγή βαθιά ριζωμένα στη κοινωνία.

Παρά την χαρά που διακατέχει όλο το κίνημα και την κοινωνία, αντιλαμβανόμαστε ότι καμία δικαστική απόφαση δεν καταδικάζει οριστικά τους ναζί, τους φασίστες και τους εθνικιστές. Ωστόσο η συντηρητική στροφή που αποτέλεσε την ευρύτερη συνθήκη ανόδου της Χ.Α. παραμένει. Το υπαρξιακό άγχος που έχει καταβάλλει τα χαμηλά και ευρύτερα λαϊκά στρώματα στην Ευρώπη, ωθώντας τα σε μία αναδίπλωση προς τις βεβαιότητες του Έθνους-Κράτους και της θρησκείας και μετουσιώθηκε στις εκλογικές επιτυχίες του Ορμπάν, του Σαλβίνι, της Λεπέν και του UKIP είναι παρόν και στην Ελλάδα. Τα άλλοτε εύρωστα μικρομεσαία στρώματα εξαθλιώνονται, αλλά αντί για τον καπιταλισμό η αιτία που βλέπουν για την επιδείνωση της θέση τους είναι η μετανάστευση, το προσφυγικό και οι πολιτισμικές αλλαγές. Τα στρατόπεδα συγκέντρωσης, η κατάσταση εξαίρεσης, η ξενοφοβία και ο ρατσισμός παραμένουν διάχυτα στην ελληνική κοινωνία και δεν χάνονται με την καταδίκη της Χρυσής Αυγής. Η ήττα του φασισμού πρέπει να διεξαχθεί σε όλο το φάσμα της καθημερινότητας για αυτό το κίνημα δεν πρέπει να εφησυχάζει αλλά οφείλει να βρίσκεται σε εγρήγορη διατηρώντας τα αντιφασιστικά του αντανεκλαστικά. Να συνεχίσει την δράση του, δημιουργώντας αντιστάσεις, κάνοντας δράσεις μαζί με όλη την κοινωνία, δείχνοντας την αλληλεγγύη του στους μετανάστες και στους πρόσφυγες και σε όλους τους καταπιεσμένους και παλεύοντας για την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

Κλείνοντας, αξίζει να αναφερθεί η περίπτωση των Ιωαννίνων και της Ηπείρου γενικότερα, όπου η δράση της Χρυσής Αυγής παρέμεινε σε σχεδόν ανύπαρκτο επίπεδο. Το αντιφασιστικό κίνημα, πολύμορφο, δυναμικό, έδωσε τεράστιες μάχες και τσάκισε τους φασίστες στο δρόμο, ήδη πριν μπουκ στη βουλή. Όποτε υπήρξε ανάγκη, ακόμα και μετά την είσοδό τους, ο κόσμος του αγώνα ήταν εκεί να δώσει ηχηρές και δυναμικές απαντήσεις, παρά την άγρια καταστολή που δέχθηκε.

Οι κοινωνίες της Ηπείρου δεν μάσησαν από τους ναζί, δεν τους καλοδέχτηκαν και δεν πρόκειται ποτέ να το κάνουν, όχι όσο τα δημοκρατικά και αντιφασιστικά ένστικτα και οι θύμησες των καταστροφών που προκάλεσαν τα ναζιστικά καθάρματα στους Λιγγιάδες, στους Ασπράγγελους, στη Βωβούσα, στη Μουσιωτίτσα, στο Κομμένο και αλλού θα παραμένουν κομμάτι της ζωντανής ιστορίας του τόπου. Βεβαίως, ως προς τα τελευταία χρόνια, δεν ξεχνάμε την επίθεση θρασύδειλων φασιστών μελών της Χρυσής Αυγής στον καθηγητή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Βασίλη Νιτσιάκο, οι οποίοι οργάνωσαν και πογκρόμ κατά ασυνόδευτων προσφυγόπουλων στην Κόνιτσα.

Σε μία Κόνιτσα όπου ενορχηστρωτής ακροδεξιού, ρατσιστικού και εμφυλιοπολεμικού μίσους είναι ο Μητροπολίτης Ανδρέας, που έχει πάρει τα εύσημα από τον ίδιο τον Μιχαλολιάκο. Δεν ξεχνάμε ότι όλοι οι παραπάνω συνδέονται πολιτικά και φιλικά με τον παράφρονα Κωνσταντίνο Κατσίφα, που υποδαύλιζε εντάσεις με την γειτονική Αλβανία, στο όνομα της ελληνικής μειονότητας. Δεν ξεχνάμε τους θλιβερούς ρατσιστές – εθνικιστές που προσπάθησαν τον περασμένο Μάιο να διοργανώσουν αντιμεταναστευτική, αντιπροσφυγική συγκέντρωση στην κεντρική πλατεία της πόλης των Ιωαννίνων, προσπάθεια που απέτυχε παταγωδώς λόγω της δυναμικής κατάληψης της πλατείας από το αντιφασιστικό κίνημα, που απελευθέρωσε τον δημόσιο χώρο και αρνήθηκε να γίνουν τα Γιάννενα θέατρο αγριανθρωπισμού όπως έγινε στα Καμένα Βούρλα πρόσφατα.

Για έναν κόσμο που δεν περισσεύει κανείς, για κάθε μετανάστη και πρόσφυγα, κόντρα σε κάθε μισαλλοδοξία, αγώνας για μια κοινωνία χειραφετημένη, ελευθερίας και ισότητας. Να τελειώνουμε με τους Ναζί και τους κανίβαλους αυτού του κόσμου.

Χειρονομία-Αντιεξουσιαστική Κίνηση

(Ανοιχτή συνέλευση κάθε Πέμπτη στις 7 μμ, στον ΕΚΧ Αλιμούρα, Αραβαντινού 6 εντός στοάς)

Βιβλιοπαρουσίαση: E. P. Thompson, Η Ηθική Οικονομία του Πλήθους στην Βρετανία του 18ου αιώνα

του Βασίλη Γεωργάκη

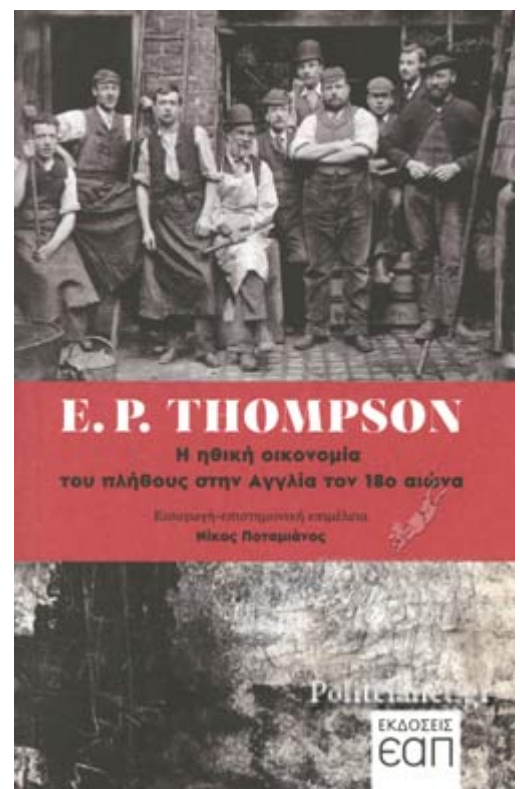
Όταν οι άνθρωποι πεινάνε, τι κάνουν;

Το ερώτημα είναι κεντρικό στο άρθρο του E. P. Thompson που δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά το 1971 στο φημισμένο περιοδικό της βρετανικής μαρξιστικής ιστοριογραφίας, το *Past and Present* και κυκλοφόρησε πλέον και στα ελληνικά υπό την επιστημονική επιμέλεια του Νίκου Ποταμιάνου, σε μετάφραση του Γιάννη Βογιατζη και τις Εκδόσεις του Ανοιχτού Πανεπιστημίου. Σε μία εποχή όπου οι συλλογικές βεβαιότητες μοιάζουν να καταρρέουν, ο νεοφιλελευθερισμός φαίνεται κυρίαρχος σε όλα τα κοινωνικά πεδία και η οργανωμένη συλλογική διεκδίκηση περνάει περίοδο ύφεσης, ίσως το παρελθόν να έχει να μας δώσει περισσότερα διδάγματα και αφορμές για προβληματισμό από ό,τι φανταζόμαστε. Ο Edward Palmer Thompson έζησε ακριβώς αυτή την κατάρρευση των συλλογικών βεβαιοτήτων, την ιδιωτικοποίηση των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων και την επέλαση του θατσερισμού. Πολιτικά ενεργός και ο ίδιος, από τις γραμμές του Κομμουνιστικού Κόμματος της Βρετανίας για μία δεκαετία (1946-1956) και σαν ακτιβιστής για τον πυρηνικό αφοπλισμό, βρέθηκε στην πρώτη γραμμή των κοινωνικών αγώνων της γενιάς του και η πένα του αντανακλά ακριβώς αυτές τις εξελίξεις τόσο στην ακαδημία ειδικά όσο και γενικά στην κοινωνία.

Ο Thompson δεν ήταν απλώς ένας αφοσιωμένος μαρξιστής ιστορικός και δηλωμένος σοσιαλιστής: την εποχή που η τάξη υποχωρούσε σαν

αναλυτική κατηγορία στα δυτικά πανεπιστήμια και ο μαρξισμός αυτοπαγιδευόταν στις πνιγηρές αναλύσεις των Γάλλων (κυρίως) στρουκτουραλιστών, ο Thompson έδινε έναν διμέτωπο αγώνα. Αφενός επέμεινε στην διερεύνηση της ιστορίας της εργατικής τάξης, από όπου και προέκυψε το μνημειώδες *The Making of the English Working Class* (Η Συγκρότηση της Αγγλικής Εργατικής Τάξης, εκδόσεις του Πολιτιστικού Ιδρύματος της Τράπεζας Πειραιώς), αφετέρου αγωνίστηκε για την διερεύνηση των νοοτροπιών και των πεποιθήσεων των ίδιων των υποκειμένων της ιστορίας και δη των εργατικών και ευρύτερα λαϊκών στρωμάτων. Σε πείσμα της αλτουσεριανής εκδοχής του μαρξισμού που παρά την όποια αυτονομία που αναγνώριζε στο εποικοδόμημα, κατέληγε να αναγάγει όλες τις κοινωνικές εξελίξεις στην βάση, ο Thompson μελέτησε και ανέσυρε από την λήθη τις πεποιθήσεις και τα ελατήρια πίσω από τις πράξεις των στρωμάτων εκείνων που δεν είχαν την τύχη να αφήσουν τα αχνάρια τους στον δημόσιο λόγο. **Ιστορικοί σαν τον Thompson και τον E. J. Hobsbawm έδωσαν στην ιστορική τους ανάλυση χώρο στην αυτενέργεια των ιστορικών υποκειμένων και επιζήτησαν να διαυγάσουν τα κίνητρα πίσω από τις πράξεις τους.** Η *Ηθική Οικονομία του Πλήθους* αποτελεί ένα έργο που εντάσσεται ακριβώς σε αυτό το πλαίσιο.

Στο επίκεντρο της έρευνας του Thompson εν προκειμένω, τίθενται τα εργατικά και ευρύτερα λαϊκά στρώματα της Βρετανίας κατά το 18^ο αιώνα και οι αντιδράσεις τους σε περιόδους σιτοδείας και ύψωσης της τιμής των τροφίμων· κυρίως δηλαδή οι Ταραχές για Τρόφιμα (Food Riots). Αντικρούοντας τις αναλύσεις συντηρητικών ιστορικών που έβλεπαν στις ταραχές απλώς οχλοκρατικά ξεσπάσματα οργής, ο Thompson μεθοδικά, ανασυνθέτει την νοοτροπία και το σκεπτικό των ανθρώπων της

εποχής και πολύ πειστικά υποδεικνύει πως στον πυρήνα των αντιδράσεων του «πλήθους» βρίσκονταν αντιλήψεις για την οικονομία και την σχέση της με τα υπόλοιπα κοινωνικά πεδία, οι οποίες δεν ήταν σε καμία περίπτωση ανορθολογικές αλλά απλούστατα ήταν ασύμβατες με τα διδάγματα της Πολιτικής Οικονομίας, της νέας οικονομικής σκέψης που σάρωσε την Ευρώπη κατά τον 19^ο αιώνα. Οι Ταραχές για τα Τρόφιμα συνεπώς δεν αποτελούσαν οχλοκρατικές εκδηλώσεις, αλλά ήταν μορφές συλλογικής δράσης και επικαλούνταν συγκεκριμένες εθιμικές ρυθμίσεις στον χώρο της αγοράς, εμπνεόμενες από την αντίληψη πως οι ανθρώπινες ζωές και η κοινωνική συνοχή βάραιναν περισσότερο από τα κέρδη των εμπόρων και των παραγωγών. Η άποψη πως η αγορά θα μπορούσε να λειτουργεί ανεξέλεγκτα, θέτοντας σε κίνδυνο ολόκληρες κοινότητες και την κοινωνική συνοχή, όχι μόνο θεωρούνταν παράλογη, αλλά δεν απέκτησε ερείσματα παρά μόνο στις αρχές του 19^{ου} αιώνα. Το σύνολο αυτών των λαϊκών αντιλήψεων ως προς την οικονομία ήταν που ο Thompson αναγνώρισε ως ηθική οικονομία του πλήθους.

Η ηθική οικονομία πολύ σύντομα διαδόθηκε σαν εργαλείο στους χώρους των ανθρωπιστικών επιστημών. Η σύλληψη του Thompson κάλυψε ένα μεγάλο κενό, και αξιοποιήθηκε με πολλαπλούς τρόπους, προκειμένου να ερμηνευτούν οι στάσεις των ανθρώπων απέναντι κυρίως στην σαρωτική επικράτηση του Καπιταλισμού και ανάλογων σχέσεων παραγωγής και εργασίας. Αναρίθμητες εργασίες άντλησαν την έμπνευσή τους από την *Ηθική Οικονομία του Πλήθους*, με ορισμένα από αυτά να συμπληρώνουν και να προεκτείνουν την επιχειρηματολογία του Thompson, όπως έκανε παραδείγματος χάριν ο James Scott με το έργο *The Moral Economy of the Peasant* (1976). Απαραίτητο φυσικά παραμένει σαν έργο για τους ιστορικούς: η ποικιλία των πηγών που ο Βρετανός ιστορικός αξιοποιεί για να διεισδύσει στην λαϊκή νοοτροπία και ο υποδειγματικός τρόπος που τις αξιοποιεί παραμένουν πρότυπο για όσους φιλοδοξούν να καταπιαστούν με την κοινωνική και την εργατική ιστορία.

Πέραν των παραπάνω, η μεγαλύτερη αξία του βιβλίου ίσως

έγκειται στην βαθιά πολιτική θέση που διαπνέει την αμφισβήτηση της ιδέας πως ο Καπιταλισμός αποτελεί πάνω-κάτω φυσική κατάσταση για της ανθρώπινες κοινωνίες. Τούτη η ιδέα αποτελεί αξίωμα και θεμέλιο λίθο της κυρίαρχης αστικής αφήγησης. Η *Ηθική Οικονομία* συνεπώς, δεν αποτελεί μόνο ένα υποδειγματικό ιστορικό έργο, αλλά και μία ευθεία αμφισβήτηση του κυρίαρχου αφηγήματος.

Πολιτικά, οι πεποιθήσεις των ανθρώπων του 18^{ου} αιώνα και οι πρακτικές τους, μπορεί σήμερα να μη λογίζονται καν ως ριζοσπαστικές. Άλλωστε ο Thompson δείχνει πως πολλές φορές τα χαμηλά στρώματα αναζητούσαν και ανεύρισκαν συμμαχίες με την αριστοκρατία, που τόσο ανησυχούσε για την ορμητική είσοδο της αστικής τάξης στην κεντρική πολιτική σκηνή. Ωστόσο ακόμη και σήμερα ή μάλλον ακόμη περισσότερο σήμερα, η αμφισβήτηση της θέσης του κεφαλαιοκρατικού τρόπου παραγωγής σαν περίπου φυσική κατάσταση των πραγμάτων, αποτελεί μία βαθιά πολιτική τοποθέτηση. **Και ο Thompson μας παρουσιάζει με έξοχο τρόπο, πως υπήρξε μία εποχή, όσο και τόσο μακρινή όσο μας παρουσιάζεται, όπου το παράλογο χαρακτήριζε την θρησκευτική προσήλωση του αστικού κόσμου στους νόμους της ελεύθερης αγοράς και στην ικανότητά της να αυτορυθμίζεται.** Η ηθική οικονομία του πλήθους, συνιστούσε μία ολότελα διαφορετική αντίληψη για την θέση και τον ρόλο της οικονομίας στο κοινωνικό γίγνεσθαι, ακόμη και αν δεν μπορεί να ιδωθεί σαν μία πραγματική εναλλακτική για την οργάνωση της κοινωνίας.

Ο νεοφιλελευθερισμός δεν αρκέστηκε στην σαρωτική του επιτυχία στο παρόν, αλλά ζήτησε να επικρατήσει αναδρομικά και στο παρελθόν. Όταν ένα κοινωνικό-οικονομικό σύστημα διεκδικεί τους τίτλους της «φυσικής» κατάστασης των πραγμάτων, δεν μπορεί και δεν θέλει να εξετάσει τις επώδυνες διαδικασίες του τοκετού του. Και το έργο του Thompson επιτελεί ακριβώς αυτό το σκοπό. Με επιστημοσύνη και αίσθηση του καθήκοντος του ιστορικού και του πολιτικού ακτιβιστή, αλλά κυρίως με αγάπη και σεβασμό για τις κατώτερες τάξεις και τους ηττημένους της ιστορίας, διέσωσε από την λήθη τους ξεχασμένους αγώνες, ξεχασμένων ανθρώπων. Η

Ηθική Οικονομία του πλήθους πλην όλων των άλλων είναι ένας φόρος τιμής στους ανώνυμους εκείνους ανθρώπους που έγραψαν ακόμη ένα κεφάλαιο στους αγώνες για την κοινωνική χειραφέτηση.

Είμαστε το Τείχος της Ελευθερίας

του Αντώνη Μπρούμα

Όταν οι κρατικές πολιτικές ύψωναν τις διακρίσεις μεταξύ ντόπιων και μεταναστών, για να ρίξουν τα μεροκάματα στις Μανωλάδες της χώρας. Όταν ο Τύπος υποδαύλιζε καθημερινά τον ρατσισμό εναντίον των μεταναστών. Όταν οι πολιτικοί των κομμάτων εξουσίας χάιδευαν κάθε ποταπό ένστικτο για λόγους ψηφοθηρίας. Όταν τα τοπικά ΑΤ της ΕΛΑΣ έδιναν ασυλία στην χρυσή αυγή, για να πάρει το πάνω χέρι στον Άγιο Παντελεήμονα και αλλού. Όταν οι μηχανοκίνητες μονάδες της ΕΛΑΣ λειτουργούσαν ως εμπροσθοφυλακή των ταγμάτων εφόδου του ναζισμού. Όταν οι βαλκάνιοι ολιγάρχες αλλά και κάθε τοπικός «επιχειρηματίας» του είδους, που ευδοκιμεί στη χώρα, έβαζε το χέρι στην τσέπη για να τροφοδοτήσει τον στρατό των ναζί με το αζημίωτο για τις «δουλειές» τους. Όταν τα κανάλια αναζητούσαν την «σοβαρή χρυσή αυγή». Όταν η δικαιοσύνη εθελουφλούσε στην κάθοδο στον Άδη, την ώρα που τα πογκρόμ στους δρόμους, τα βασανιστήρια στη ΓΑΔΑ και οι δολοφονίες έδιναν και έπαιρναν. Όταν το ευνομούμενο πολιτικό σύστημα διακινούσε λάθρα φάτσα μόστρα χωρίς καμία ντροπή τον βόρβορο της θεωρίας των δύο άκρων. Όταν οι φιλελεύθεροι διανοητές καταδίκάζαν με κάθε δόλια πρόθεση την βία από όπου και αν προερχόταν. Όταν υπήρχαν ανοιχτοί και καταγεγραμμένοι δίαυλοι των ναζί με το μέγαρο μαξίμου.

Ήμασταν εκεί, για να σας χαλάμε τα σχέδια. Κάθε μέρα, ώρα, στιγμή. Σε κάθε πόλη, χωριό, παραλία, βουνό της χώρας. Στον καθημερινό πόλεμο στον δρόμο. Στην επαναστασιακή πορεία των δημόσιων χώρων μας από το μίσος, που απλωνόταν. Στο κλείσιμο ενός προς ένα των γραφείων της χρυσής αυγής σε όλη τη χώρα. Στο ξεσκέπασμα κάθε υπόγειας διαδρομής σας, που επώαζε το αυγό του φιδιού. Στις κουβέντες στα καφενεία, στις στάσεις λεωφορείων, στη δουλειά. Σε κάθε απλή ανώνυμη πράξη που αντιτίθονταν στο ρεύμα της φασιστικοποίησης, που επιβαλλόταν από τα πάνω. Στις πλατείες της άμεσης δημοκρατίας. Στο πανκοινωνικό κύμα αλληλεγγύης στους πρόσφυγες. Στη δίκη της χρυσής αυγής.

Υψώσαμε τείχος ελευθερίας στα δύσκολα. Είχε κόστος να αναμετράσαι ταυτόχρονα με το βαθύ κράτος, την βαλκανική αρπακτική ολιγαρχία της χώρας και τα ένοπλα τάγματα εφόδου του ναζισμού. Το πληρώσαμε με σπασμένα πόδια, χέρια, κεφάλια από τους θύλακες του ναζισμού στην ΕΛΑΣ, όταν τα πογκρόμ αντιμετωπίζονταν στους δρόμους. Με βασανιστήρια στη ΓΑΔΑ, όπου δεν έφτανε το μαχαίρι του φασίστα υπήρχε το γκλομπ του μπάτσου. Με πολυετείς δικαστικούς αγώνες, όπου ήταν κατηγορος ο ναζισμός και κατηγορούμενη η ελευθερία και η αλληλεγγύη. Με δικούς μας ανθρώπους που λύγισαν υπό το βάρος του διπλού χτυπήματος από τους ένστολους και μη χρυσαυγίτες. Δεν είναι όμως ίδιοι οι κόσμοι μας. Κάθε χτύπημα φασίστα σε άνθρωπο ήταν για εμάς μια προσωπική ήττα, που μας βαραίνει όλη μας τη ζωή. Κάθε χτύπημά σας σε έναν από εμάς ήταν μία αφορμή δημόσιου πανηγυρισμού στα μίντια σε έναν οχετό σπύλωσή μας ως δήθεν άκρου που συγκλίνει με τους ναζί. Κάθε φορά όμως που λιώνατε έναν από εμάς από το ξύλο, τα δικαστήρια και τον δημόσιο κανιβαλισμό, φύτρωναν χίλιοι. Με βαθιά συνείδηση ότι αν πάρει το πάνω χέρι ο φασισμός, κανείς δεν θα αναπνέει πια ελεύθερος, απλώσαμε το αντιφασιστικό κίνημα σε όλα τα μήκη και τα πλάτη της χώρας.

Δεν είστε κανένα τείχος καμίας δημοκρατίας. Μην μας μοστράρετε τα μικροπολιτικά ξεκαθαρίσματα λογαριασμών στη πολιτική σας

πολυκατοικία ως θέσεις αρχών. Είστε το άγος ενός κοινοβουλευτισμού, που ασθμαίνει ακόμη εδώ και 40 χρόνια μεταπολίτευσης. Είστε το βάρος για την κοινωνία μας, που την εμποδίζει να ορθοποδίσει και να προχωρήσει μπροστά. Έχετε ξεσηκώσει τα χειρότερα διεθνή παραδείγματα ολίσθησης στον ολοκληρωτισμό και τα εισάγετε με χονδροειδή τρόπο για τον γηγενή πληθυσμό. Αντίθετα, εμείς είμαστε κάθε κοινωνική κατάκτηση από την αντιπροσωπευτική δημοκρατία σας. Δεν είμαστε ήρωες, δεν είμαστε διαφορετικοί, ούτε έχουμε διαχωρισμούς ανάμεσά μας. Είμαστε κάθε χειρονομία ανθρωπιάς και ζεστασιάς χωρίς διαχωρισμούς και μίσση. Είμαστε κάθε λέξη και κάθε πράξη κόντρα στο ρεύμα του εκφασισμού. Γινόμαστε το πρόσωπο του καθενός που σηκώνει κεφάλι. Είμαστε εκατοντάδες χιλιάδες, που επαγρυπνούμε για την ελευθερία μας, και θα κερδίσουμε κάθε ψυχή και κάθε καρδιά για να ξημερώσει ένας κόσμος καλύτερος από τον σημερινό κόσμο της αγριότητας, που μας επιφυλάξατε. Και αυτό γιατί τον καλύτερο αυτόν κόσμο ήδη τον ζούμε στις καθημερινές συντροφικές μας σχέσεις.

Για κάθε ρανίδα και σπιθαμή του δικού μας κόσμου λοιπόν. Για κάθε μετανάστη και πρόσφυγα, που υφίσταται τις συνέπειες. Για τον Παύλο, που μας βρήκαν μπόσικους και μας τον πήρανε. Για τον Πέτρο, που «έσπασε» και τον χάσαμε. Για τη Μάγδα Φύσσα, που της χρωστάμε τα πάντα. Για όλους τους λόγους του κόσμου (μας). Ούτε βήμα πίσω. Και τώρα και πάντα.

Θα είμαστε στον αγώνα για να μην περάσει ο φασισμός.

ΤΙΝΑΞΤΕ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ ΣΤΟΝ ΑΕΡΑ

ΤΙΝΑΞΤΕ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ ΣΤΟΝ ΑΕΡΑ

του **JÉRÉMY DÉSIR-WEBER**

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

δημοσιεύτηκε στο *lundimatin* #256 στις 28 Σεπτέμβρη 2020.

Ο Τζερεμυ Ντεζιρ-Βεμπερ με αυτό του το βιβλίο αναφέρεται με απλό λόγο στις εσωτερικές ίντριγκες των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και προχωράει ακόμα περισσότερο δημοσιοποιώντας έναν τεράστιο αριθμό εσωτερικών εγγράφων του Τραπεζικού Ομίλου του Χονγκ Κόνγκ και της Σανγκάης. Μετέχοντας στο κίνημα των Κίτρινων Γιλέκων ριζοσπαστικοποιήθηκε και οξύνθηκε η οικολογική του συνειδητοποίηση. Εδώ παρουσιάζουμε μία αναδημοσίευση μίας παρουσίασης του βιβλίου του με στόχο να ανοίξουμε ένα κύκλο στοχασμού τόσο γύρω από το αδιέξοδο της απόπειρας να ελεγχθούν οι παγκόσμιοι τραπεζικοί όμιλοι όσο και γύρω από την οικολογική καταστροφή και τη μόνη διέξοδο που ανοίγεται για την κοινωνία που δεν είναι άλλη από τη ριζική και απόλυτη σύγκρουση με τις πρακτικές και λογικές των σύγχρονων παγκόσμιων ελίτ. Η τελική Μάχη μάλλον βρίσκεται πίσω από την “επόμενη γωνία” . ΣτΜ.

Μετά από δέκα χρόνια που πέρασε ξεκινώντας από τα διάσημα Πανεπιστήμια Οικονομικών και μετά διαχειριζόμενος συναλλαγές υψηλού επιπέδου, ο Jérémy Désir-Weber παραιτήθηκε με πάταγο από τη διοικητική του θέση στο τμήμα εποπτείας και αξιολόγησης των κινδύνων της αγοράς, στα παγκόσμια κεντρικά γραφεία της HSBC, στην καρδιά του Σιτυ του Λονδίνου (City of LONDON). Παραθέτει τη μαρτυρία του για να περιγράψει

τη «γένεση μιας εξέγερσης», τη διαδρομή, τη σταδιακή συνειδητοποίησή, ιδιαίτερα σε ότι αφορά στην οικολογία, στις μέρες μας «πού ακόμα και η απόπειρα να αρνηθούμε να επιλέξουμε αποτελεί μία επιλογή». Πλέον αρνείται να συνεισφέρει σε αυτό που οι Riesel και Semprun αποκαλούν διαχείριση καταστροφών και διαρκή υποταγή ».

Μόλις είχε γίνει 15 ετών, τον Σεπτέμβριο του 2008, όταν οι Λίμαν Μπροδερς (Lehman Brothers) χρεοκόπησαν. Οι φιλίες του προκαλούν «αυτή την παραδειγματική κριτική που λείπει τόσο» από τους συμμαθητές του στο σχολείο και στο Πανεπιστήμιο (Μαθηματικά) όπου εκπαιδεύονται οι «μελλοντικές επιστημονικές ελίτ της χώρας των οποίων η πολιτική συνείδηση μοιάζει σοβαρά ατροφική». Μάλιστα φτάνει στο σημείο να σχεδιάζει τη διείσδυση στο χρηματοδοτικό τομέα για να προκαλέσει μια αλλαγή από τα μέσα, να τον βελτιώσει και να τον εξανθρωπίσει. Μετά το γυμνάσιο Massena στη Νίκαια, εντάχθηκε στο École des Mines de Saint-Etienne, έπειτα στο Imperial College στο Λονδίνο, με μια πρώτη πρακτική άσκηση στο Τμήμα Κινδύνων της Αγοράς στην τράπεζα Crédit Mutuel, και στη συνέχεια ένα δεύτερο στην ευρωπαϊκή θυγατρική της Tudor Investment Corporation. Συνέχισε με Μεταπτυχιακό στις Πιθανότητες και την Οικονομία και προσελήφθη σε θέση ποσοτικού αναλυτή που επιβλέπει αλγοριθμικά μοντέλα συναλλαγών στα κεντρικά γραφεία της HSBC στο Λονδίνο στο Canary Wharf.

Η προσωπική του ιστορία καταγράφεται με μία σειρά αναλύσεων, τεχνικών μεν αλλά απόλυτα κατανοητών, της ελληνικής κρίσης, του σκάνδαλου του δανεισμού υψηλού ρίσκου, της υπόθεσης Kerviel, των SwissLeaks που φώτισαν τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας από Σαουδάραβες πελάτες της HSBC, επίσης του σκανδάλου

των Πάναμα Πεϊπερς (Panama Papers) με την αποκάλυψη 11,5 εκατομμυρίων εμπιστευτικών εγγράφων... Οι εξηγήσεις που δίνει ο ίδιος είναι συχνά συντριπτικές και δικαιολογούν επαρκώς την εξέγερσή του. Τα χρήματα του Σίτυ χρηματοδότησαν την αποικιακή επέκταση του Ηνωμένου Βασιλείου, τους πολέμους του εναντίον του Ναπολέοντα και τη βιομηχανική του επανάσταση. Τα παλαιά «κομφετί» (ΣτΜ.εορταστικά διακοσμητικά) της Αυτοκρατορίας (Μπαχάμες, Γιβραλτάρ, Τζέρσεϋ και Γκέρνσεϊ, Βρετανικές Παρθένοι Νήσοι και Καϊμάν) έχουν γίνει φορολογικοί παράδεισοι, οι οποίοι ασκούν τη φοροδιαφυγή και την απάτη σε βιομηχανικά επίπεδα, χάρη σε μια μεγάλη «εφησυχασμένη τύφλωση» " Ένας νόμος για τον «διαχωρισμό και τη ρύθμιση των τραπεζικών δραστηριοτήτων» υιοθετήθηκε στη Γαλλία το 2013, ο οποίος όμως δεν είναι δεσμευτικός, επειδή μάλιστα ένα σημαντικό μέρος των εκτελεστικών του διατάξεων δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί.

Ο Τραπεζικός Όμιλος του Χονγκ Κονγκ και της Σαγκάης (HSBC) γεννήθηκε πριν από 150 χρόνια, όταν οι Άγγλοι έποικοι επέλεξαν το λιμάνι του Χονγκ Κονγκ ως βάση για να κατακτήσουν την κινεζική αγορά. Μπήκαν στο εμπόριο οπίου, ξεκινώντας έναν πόλεμο τον οποίο κέρδισαν οι Βρετανοί, αποκτώντας την κατοχή της πόλης για 99 χρόνια. Η τράπεζα δημιουργήθηκε από εμπόρους που εμπλέκονται στο εμπόριο ναρκωτικών. Θα έπρεπε να είχε κλείσει το 2012, μετά από αποκαλύψεις σχετικά με τη συμμετοχή του στη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομα κολομβιανά καρτέλ, αλλά ξεπέρασε το πρόβλημα με ένα πρόστιμο 2 δισεκατομμυρίων δολαρίων, που ισοδυναμεί με τα κέρδη ενός μήνα, εγκαινιάζοντας την εποχή των εταιρειών που είναι "πολύ μεγάλες για τη φυλακή" (πολύ μεγάλες για να φυλακιστούν), δηλαδή βρίσκονται πάνω και πέρα από τους νόμους. Έχοντας 3 τρισεκατομμύρια δολάρια να διαχειριστεί, θα ήταν η

πέμπτη μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο εάν ήταν χώρα. Το 1997, όταν η Μεγάλη Βρετανία επέστρεψε τη διοίκηση του Χονγκ Κονγκ στην Κίνα, η τράπεζα μετέφερε τα κεντρικά της γραφεία στο Λονδίνο, αλλά αποφάσισε να παίξει και στα δύο ταμπλό, διατηρώντας την έδρα της στην Ασία.

Ο Jérémy Désir-Weber αναφέρει λεπτομερώς τα όρια των ελέγχων που εφαρμόζονται στις συναλλαγές υψηλής συχνότητας. Χρειάζονται είκοσι σελίδες περιγραφών για έναν ερευνητή AMF (“ο αστυνομικός του χρηματιστηρίου”) για να περιγράψει 20 χιλιοστά του δευτερολέπτου συναλλαγών και το υπολογιστικό φύλλο του Excel περιορίζεται σε ένα εκατομμύριο γραμμές, ενώ πρέπει να διαχειριστεί ένα δισεκατομμύριο και μισό παραγγελιών. Ο ελβετικός νόμος περιορίζει τα πρόστιμα για ξέπλυμα βρώμικου χρήματος σε 5 εκατομμύρια ελβετικά φράγκα. «Οι αρχές αναθέτουν στις τράπεζες την εξουσία να ελέγχουν μόνες τους τον εαυτό τους. “Κατά την ένταξή του στην HSBC, του αναθέτουν ειδικά” να προσέχει οποιαδήποτε ύποπτη συμπεριφορά ενός πιθανού καταγγέλλοντος! Επιφορτισμένος με τον έλεγχο ενός αλγορίθμου πριν φτάσει στην αγορά, αναφέρει έναν σημαντικό αριθμό σοβαρών προβλημάτων, ένα τόσο χαμηλό αποτέλεσμα πρόβλεψης που η ρίψη ενός νομίσματος στον αέρα θα ήταν ασφαλέστερη και αρνείται να δώσει μια ευνοϊκή συμφωνία. Ωστόσο, η ιεραρχία θα τον αναγκάσει να αλλάξει την έκθεσή του και να δηλώσει ότι ο αλγόριθμος πρέπει να βρίσκεται σε πραγματικές συνθήκες για να βελτιωθεί. Εν ολίγοις, οι τράπεζες είναι πολύ μεγάλες για να ελεγχθούν.

Η διαπίστωση της ανικανότητας του εμπρός στην αδράνεια και την ατιμωρησία, έρχεται χρονικά παράλληλα όταν ξεκινά η εξέγερση των κίτρινων γιλέκων στα τέλη του 2018 που αρχικά κινητοποιήθηκαν

ενάντια ενός φόρου για το διοξείδιο του άνθρακα που θα αποδειχθεί ότι έχει σχεδιαστεί για να αντισταθμίσει τη μείωση των εργοδοτικών συνεισφορών και την εκστρατεία της Greta Thunberg. Έπειτα με τις ενέργειες του κινήματος της Εξέγερσης κατά της Εξαφάνισης (ΣτΜ. Extinction Rebellion κίνημα ενάντια στην υπερθέρμανση του πλανήτη) τον Απρίλιο του 2019, το οποίο θα τροφοδοτήσει την οικολογική του συνείδηση. Συμμετέχοντας, με την συντρόφισσα του, στον αποκλεισμό της πλατείας του Κοινοβουλίου, άκουσε για πρώτη φορά για την IPCC (ΣτΜ. ειδική αναφορά που υπογράφηκε από 195 κυβερνήσεις με προτάσεις για τη μείωση της υπερθέρμανσης) και ανακάλυψε για πρώτη φορά τη σοβαρότητα της κατάστασης. Στρατεύεται και συμμετέχει σε συλλόγους που επιθυμούσαν να «εκμεταλλευτούν τη δύναμη των δεδομένων στην υπηρεσία της ανθρωπότητας», και στη συνέχεια αποφάσισε να “ξεκοκκαλίσει” όλα τα έγγραφα που διατίθενται στην HSBC σχετικά με τις δεσμεύσεις της όσον αφορά τη βιώσιμη χρηματοδότηση ή την πράσινη χρηματοδότηση, και γράφει μια έκθεση, περίπου πενήντα σελίδων, που προορίζεται για την ιεραρχία του, από την οποία καταθέτει εδώ μια μακρά περίληψη που αξίζει να την προσέξουμε. Πρώτα απ’ όλα υπενθυμίζει τις πολλαπλές καταστροφικές επιπτώσεις του βιομηχανικού μας πολιτισμού με βάση την ανάπτυξη και τις πολλές προειδοποιήσεις σχετικά με αυτό το θέμα από την έκθεση Meadows το 1972, το τεράστιο μερίδιο ευθύνης των ορυκτών καυσίμων στην αλλαγή του κλίματος και την αναπόφευκτη συσχέτιση τους με την ανάπτυξη, ακόμη και όταν είναι (φερόμενη) πράσινη. Με βάση τους στόχους της συμφωνίας του Παρισιού της COP21, προειδοποιεί ότι μια ταχεία και συντονισμένη εκποίηση ορυκτών καυσίμων εκ μέρους των τραπεζών, θα συνοδευόταν από αδύναμη ακόμη και αρνητική ανάπτυξη, για την οποία η οικονομία δεν είναι καθόλου προετοιμασμένη με αποτέλεσμα μεσοπρόθεσμα τραπεζικές

αποτυχίες. Η αδράνεια και η επιδίωξη της ταχείας οικονομικής ανάπτυξης μέχρι την εξάντληση των αποθεμάτων, όταν οι πρώτες επιπτώσεις μίας κρίσης πετρελαίου θα μπορούσαν να γίνουν αισθητές ήδη από το 2025, προκαλούν τον κίνδυνο κατάρρευσης του συστήματος στο σύνολό του με αποτέλεσμα να παρασύρει όλη την οικονομία αργότερα.

«Ο χρηματοπιστωτικός κλάδος ταξιδεύει τυφλά σχετικά με την κλιματική κρίση, όλα τα προϊόντα και τα μέσα του έχουν διαρθρωθεί χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η επιρροή τους σε έναν παράγοντα που εντούτοις προϋποθέτει τη δική τους βιωσιμότητα και, ευρύτερα τη βιωσιμότητα των οικονομικών και κοινωνικών οργανισμών».

Αποδεικνύει στους προϊσταμένους του γιατί οι δεσμεύσεις της HSBC όσον αφορά τη βιώσιμη χρηματοδότηση είναι εύθραυστες και πώς τα πράσινα ομόλογα τους μπορούν να χρηματοδοτήσουν ορυκτά καύσιμα, απαριθμώντας τις πολλαπλές αδυναμίες των περιορισμών, των αξιολογήσεων, όλων των δεικτών και των μεθοδολογιών σε αυτό πεδίο.

Μετά την έκθεση Charney, που είχε ζητήσει η κυβέρνηση του Προέδρου Τζιμυ Καρτερ (Jimmy Carter) το 1979, η οποία επιβεβαίωσε το σενάριο της υπερθέρμανσης του πλανήτη, η διεθνής κοινότητα κατέληξε, στα τέλη της δεκαετίας του 1980, σε συμφωνία δεσμευτική για τα κράτη, σε αντίθεση με τη συμφωνία που έγινε στο Παρίσι, για να παγώσει τις παγκόσμιες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου στα επίπεδα του 1990, ακολουθούμενη από μείωση κατά 20% το 2005, παρά τις προσπάθειες της βιομηχανίας ορυκτών καυσίμων. Στη συνέχεια, ο Ρόναλντ Ρέιγκαν ανακοίνωσε μια αλλαγή προσανατολισμού και λόμπι που

οργανώθηκαν ενάντια στο περιβαλλοντικό κίνημα και την περιβαλλοντική ρύθμιση αμφισβήτησαν την επιστήμη και χρηματοδότησαν τα λόμπι των κλιματο-σκεπτικιστών. Ωστόσο, για σαράντα χρόνια, τίποτα δεν έρχεται σε αντίθεση με αυτά τα συμπεράσματα. Τέλος, προτείνει στους διευθυντές της HSBC την καθιέρωση εκπαίδευσης για όλους τους υπαλλήλους σε αυτά τα θέματα, τη συστηματική εξέταση του ενεργειακού κόστους σε όλα τα επίπεδα και περιγράφει τις συνολικές στρατηγικές συνεργασίας για την εφαρμογή ριζικών πολιτικών μείωσης στο επίπεδο των συστημικών τραπεζικών ομίλων.

Αντιμέτωπος με την έλλειψη αντίδρασης από την ιεραρχία του, αποφασίζει να παραιτηθεί και ελπίζοντας να ενισχύσει τον πάταγο που ακολούθησε, να δημοσιοποιήσει μια ανοιχτή επιστολή που ξεκινά με αυτές τις λέξεις: “Ο καπιταλισμός είναι νεκρός. Παρόλο που αυτά τα παρθένα εδάφη πρόκειται να συντριβούν, αυτές οι ακόμη εύθραυστες ζωές πρόκειται να πνιγούν και ίσως δεν θα δουν ποτέ την επόμενη μέρα , ο καπιταλισμός είναι πράγματι νεκρός στην ουσία του ως έννοια και ως δομικός παράγων των επιδράσεών μας. Όσο πιο γρήγορα παραδώσουμε με ταπεινότητα τα όπλα απέναντι σε αυτήν την αναπόφευκτη πραγματικότητα τόσο περισσότερες πιθανότητες θα υφίστανται ώστε να αναγεννηθεί η ζωή”. Μόνο ένας ιστότοπος στο διαδίκτυο θα δεχτεί να τη δημοσιεύσει. Από απογοήτευση σε απογοήτευση προχώρησε στην συνειδητοποίηση του. Άν και η έκθεσή του, δεδομένου ότι ήλπιζε να μεταρρυθμίσει το σύστημα, είναι σύμφωνη με την ολοένα και πιο δημοφιλή τάση της “θεωρίας της κατάρρευσης” (ΣτΜ. “collapsologie”), ανακαλύπτει στον ιστότοπο που διαχειρίζεται ο Nicolas Cazeaux, Le Partage, ένα άρθρο του και κατανοεί ότι η καταστροφή είναι ο ίδιος ο βιομηχανικός πολιτισμός και ότι η κατάρρευσή

του θα αποτελούσε το τέλος της καταστροφής: “ Η θεωρία της κατάρρευσης ενισχύει την τοξική ταύτιση των περισσότερων ανθρώπων που ζούν μέσα στο βιομηχανικό πολιτισμό με αυτή τη θανάσιμη κουλτούρα αντί να ενθαρρύνει την ταύτιση τους με το φυσικό κόσμο.” Λυπάται που δεν επέμεινε αρκετά στις λεγόμενες «ανανεώσιμες» πηγές ενέργειες που μόνο τροφοδοτούν ένα άλμα προς τα εμπρός και πάνω από όλα ανοίγουν νέες αγορές για να τροφοδοτήσουν την ανάπτυξη αλλά είναι αναποτελεσματικές στην αναχαίτιση του χάους.

Καταλαβαίνει επίσης τον κεντρικό ρόλο του κράτους, με τις αναγνώσεις των έργων του James C. Scott, Marshall Sahlins και Ντειβιντ Γκρεμπερ (David Graeber), καθώς και ένα βιβλίο που υπογράφεται ως “ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΥΠΑΚΟΗ, ΠΑΡΙΣΙ, ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ ΧΩΡΙΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗ” (Désobéissance Écologie Paris, Écologie sans transition), στο οποίο διαβάζει ότι: « Η οικολογία δεν μπορεί να είναι ένα σύνολο μέτρων που απαιτούμε από το κράτος, αφού η λειτουργία του τελευταίου είναι να εγγυηθεί μια οικονομία ανάπτυξης: δεν μπορεί να κάνει τίποτα για εμάς, αλλά μπορεί να κάνει τα πάντα εναντίον μας. “

Σε ένα άλλο άρθρο σχετικά με την “Υπόθεση του Αιώνα, μια Αγωγή για το Κλίμα εναντίον στο Κράτος”, ο Nicolas Cazeaux εξηγεί:

«Δεν χρειαζόμαστε τίποτα λιγότερο από την πλήρη διάλυση της παγκοσμιοποιημένης βιομηχανικής κοινωνίας, του κράτους, του καπιταλισμού. . Χρειαζόμαστε μια ριζοσπαστική απο-ανάπτυξη, μια διάλυση της κοινωνίας των μαζών προς όφελος ενός πλήθους αληθινά δημοκρατικών κοινωνιών – που θεμελιώνονται, επομένως, πάνω σε δημοκρατικές τεχνολογίες. Αυτό είναι που ούτε το κράτος ούτε το σύστημα δικαιοσύνης θα επιτρέψει ή θα ενθαρρύνει

ποτέ και συνεπώς θα πρέπει να δώσουμε τη Μάχη. ”

Πάντα καθοδηγούμενος από τη ρεφορμιστική βούλησή του, συναντήθηκε μαζί με άλλους πρώην μαθητές στη διεύθυνση του Πανεπιστημίου Ecole des Mines de Saint-Etienne και συμμετείχε για ένα χρόνο στην ανάπτυξη μιας λειτουργικής εφαρμογής που τελικά απορρίφθηκε. Στη συνέχεια, συμφώνησε να εμφανιστεί ως εμπειρογνώμονας στη δίκη δώδεκα Ελβετών ακτιβιστών που διώκονταν για κατάληψη στις εγκαταστάσεις της Credit Suisse ως μέρος μιας μη βίαιης και εορταστικής διαδήλωσης. Μετά την αποδόμηση της γλωσσικής ορολογίας της τράπεζας, επιβεβαιώνει πως η άμεση δράση και η πολιτική ανυπακοή είναι οι μόνες λύσεις για την προειδοποίηση της κοινής γνώμης και ότι ο μόνος τρόπος για τις τράπεζες να επηρεάσουν θετικά την οικολογική τους πολιτική θα ήταν η *” αυτο-αποσυναρμολόγηση »*. Ο δικαστής θα αθώσει τους ακτιβιστές, θεωρώντας ότι η δράση τους ήταν δικαιολογημένη ενόψει της έκτακτης ανάγκης για το κλίμα, επικαλούμενος την κατάσταση *«νόμιμης αναγκαιότητας»*.

Ολοκληρώνοντας, καλεί να «ανακτήσουμε τις συνθήκες της δικής μας διαβίωσης συγκεντρώνοντας την τεχνογνωσία για να απελευθερωθούμε από αυτό το σύστημα», «να εντατικοποιήσουμε και να διασυνδέσουμε τις εναλλακτικές λύσεις των πολιτών και τα δίκτυα αμοιβαίας βοήθειας», « να υιοθετήσουμε, να αναπτύξουμε, να εμπλουτίσουμε συνδυαστικά μια επιθετική προσέγγιση, επιτιθέμενοι στην καρδιά του συστήματος “,” να εντοπίσουμε τις αδυναμίες των θεσμών και των υποδομών – στην ενέργεια, τη βιομηχανία, τα πετροχημικά, την οικονομία κ.λπ. – που είναι υπεύθυνοι για τη συνεχιζόμενη οικολογική και ανθρώπινη καταστροφή , κι εφόσον είναι αδύνατον να μεταρρυθμιστούν να

ενθαρρύνουμε ή ακόμη και να συμμετέχουμε στην κατάργησή τους ».

Προφανώς το πνευματικό του ταξίδι είναι πιο περίπλοκο και ακόμα κι αν μας περιέγραφε όλα τα στάδια, δεν θα μπορούσαμε εύκολα να τα αναφέρουμε λεπτομερώς. Ελπίζουμε, ωστόσο, να καταφέραμε να αναπαράγουμε τις κύριες γραμμές χωρίς να τις παραμορφώσουμε πάρα πολύ. Ο Τζέρεμι Ντεζιρ-Βεμπερ (Jérémy Désir-Weber) παρέχει μια εξαιρετική σύνθεση τρεχόντων οικολογικών προκλήσεων, καθώς και μια εξαιρετική και εκθαμβωτική παρουσίαση σχετικά με τη χειραγώγηση εκ μέρους των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων του οικονομικού και βιομηχανικού μας συστήματος, επεξηγώντας ιδιαίτερα περίπλοκους χρηματοοικονομικούς μηχανισμούς. Όλα ειπώθηκαν. Αυτό το βιβλίο θα βοηθήσει τους ανθρώπους “που πάσχουν από γνωστική ασυμφωνία ανάμεσα στην εργασία και τις αξίες τους” να “αντισταθούν σε ψευδείς λύσεις”.

«Είτε με το λόγο, είτε με τη γραφή, με αυτονομία ή με αμοιβαία βοήθεια, χρησιμοποιώντας την παραίτηση ή το σαμποτάζ: Ας Τινάξουμε την Τράπεζα στον Αέρα. »

<https://lundi.am/Faire-sauter-la-banque-Jeremy-Desir-Weber>

FAIRE SAUTER LA BANQUE

Le rôle de la finance dans le désastre écologique

Jérémy Désir-Weber

250 pages – 15 euros

Éditions Divergences – Paris – Septembre 2020

Μετάφραση Θεόφιλος Βανδώρος

Ο φασισμός θα επιζήσει της απαραίτητης καταδίκης

του **Φιλήμονα Πατσάκη**

Φτάνουμε στην τελική(;;) ευθεία για την δίκη της Χρυσής Αυγής μια πρώτη καταδίκη του ναζιστικού μορφώματος που ακόμα στιγματίζει την Ελληνική κοινωνία, φτάνουμε στην ευθεία της καταδίκης των άθλιων δολοφόνων, όμως φτάνει αυτό; Ο φασισμός δεν είναι μια απλή πολιτική επιλογή, ένα κόμμα που διεκδικεί κοινοβουλευτική επικράτηση, δεν είναι επικίνδυνος μόνο στον δρόμο και τις λαϊκές αγορές, αλλά αποτελεί μια θεώρηση του κόσμου και διαδεδομένες αντιλήψεις που ποτίζουν τον κυρίαρχο λόγο. Αλλά το κυριότερο αποτελούν εν δυνάμει κυβερνησιμότητα.

Μας θυμίζει ο Τραβέρσο στις “ρίζες της ναζιστικής βίας”. “Ο Χίτλερ ασφαλώς δεν διέθετε, ως το 1941, ένα πολύ ξεκάθαρο σχέδιο για την εξόντωση των Εβραίων και η «τελική λύση» ήταν το προϊόν μιας διαρκούς αλληλεπίδρασης ανάμεσα στο ριζοσπαστικό αντισημιτισμό και τις περιστάσεις του πολέμου. Είναι αυτή η αλληλεπίδραση που θα γεννήσει τα στάδια, τις μορφές και τα μέσα του εκτοπισμού και της θανάτωσης των Εβραίων. Ακόμα και δίχως κεντρικό σχέδιο, ο εθνικοσοσιαλισμός είχε στην διάθεση του πολλά μοντέλα που δεν δίστασε να ακολουθήσει. Από την μια μοντέλα ιδεολογικά (ρατσισμός, ευγονισμός), πολιτικά, και ιστορικά (ιμπεριαλισμός και αποικιοκρατία), από την άλλη μοντέλα τεχνολογικά και κοινωνικά (εξορθολογισμός κυριαρχίας, ολοκληρωτικός πόλεμος, σκλαβιά) που όλα τους πήγαζαν από το ευρωπαϊκό πολιτιστικό πλαίσιο.” Όταν μιλάμε για ρατσισμό και ευγονισμό μιλάμε για πολύ διαδεδομένες αντιλήψεις και επιστημονικές πρακτικές εκείνο τον καιρό. Αντιλαμβανόμαστε τώρα ότι η απαραίτητη καταδίκη των δολοφόνων πρέπει να είναι απλώς ένα βήμα.

Καθώς τα στρατόπεδα συγκέντρωσης έκαναν εκ νέου την εμφάνιση τους, καθώς ο ρατσιστικός λόγος έχει πιάσει στασίδι στα ΜΜΕ, καθώς ένας άθλιος εθνικισμός παίρνει κεφάλι, καθώς οι κοινωνίες αποανθρωποποιούνται και η κατάσταση εξαίρεσης με διάφορες αφορμές γίνεται κανονικότητα, η μάχη αποκτά ευρύτερα χαρακτηριστικά. Η αστυνομία που μετά την φασιστική επίθεση στο Τυμπάκι επιτίθεται στους εργάτες γης μετανάστες στην ίδια περιοχή, η επίθεση των πραιτοριανών του Χρυσοχοΐδη στους αναρχικούς που έβγαζαν ναζιστικά σύμβολα από το κέντρο της Θεσσαλονίκης λέει πολλά για την ιδεολογική και πολιτική ατζέντα του σήμερα.

Και κάπου εκεί η εικόνα των ανθρώπων που προσπαθούν να βρουν καταφύγιο στο νεκροταφείο μετά το κάψιμο της Μόρια. Άνθρωποι που βρίσκουν αποκούμπι μόνο σε ένα νεκροταφείο είναι μια συμβολική σκηνή θανάτου του διαφωτισμού μας. **Καθώς η Μόρια παίρνει την θέση της ανάμεσα στις αποτρόπαιες στιγμές των στρατοπέδων συγκέντρωσης, νιώθουμε την αναλγησία του κράτους να αποδίδεται πλέον στον καθένα χωριστά. Μας ενημέρωσαν πρόσφατα ότι από τότε που ξεκίνησε το λεγόμενο μεταναστευτικό έχουν πεθάνει στην Μεσόγειο 20000 άνθρωποι.** Στατιστικές στεγνές και άμορφες. Όταν κυριαρχεί η αριθμητική και λέξεις όπως ροές, ο κυνισμός είναι δεδομένος.

Ερχόμαστε αντιμέτωποι με το “δικαίωμα να έχουμε δικαιώματα” της Άρεντ. Και όπως μας εξηγεί η ίδια σκεπτόμενη το ολοκάυτωμα “ο κόσμος δεν βρήκε τίποτα το ιερό στην αφηρημένη γυμνότητα του να είναι κανείς άνθρωπος”. Ας δημιουργήσουμε εμείς ένα φραγμό σε αυτή την γυμνότητα. Ο Λέβι θα σκεφτεί πολύ πάνω στο τι σημαίνει να παραμείνεις άνθρωπος και εκεί πάνω στα αποκαΐδια της Μόρια η ερώτηση του “σκεφτείτε αν αυτό είναι ο άνθρωπος” δείχνει την περιπλοκότητα της.

Αυτό που διακυβεύεται στο στρατόπεδο είναι η σχεδόν βιολογική διεκδίκηση της συμμετοχής στο ανθρώπινο είδος. Κοιτάμε στα μάτια την δημιουργία της απελπισίας. Ειδήσεις για ναυάγια, νεκροί ξεβρασμένοι σε κάποια παραλία, τάφοι χωρίς όνομα,

περνάνε στα ψιλά των εφημερίδων. Η ζωή είναι πλέον το φθηνότερο πράγμα στον κόσμο, ένα ολόκληρο σύστημα αποανθρωποποίησης. Η φωτιά στην Μόρια ήρθε μετά από πολλά προειδοποιητικά σήματα να μας θυμίσει ότι είμαστε πλέον οι δεσμώτες, ο άνθρωπος με την στολή. Και μέσα από τα σύρματα ο μετανάστης κατοικεί εκτός συμβολαίων παύει να έχει πρόσωπο, δεν βρίσκεται πουθενά, δεν είναι καν ο άλλος, δεν είναι τίποτα.

Το στρατόπεδο ζητά μια οριστική κατάργηση, θέτει λοιπόν μια ερώτηση. Πως τίθεται πολιτικά και υλικά μια πολιτική που θα έχει ως βάση το οριστικό τέλος του αποκλεισμού ως βασικής πολιτικής συγκρότησης; Η φασιστική ιδεολογική συγκρότηση επιζεί εκεί, στις απλές φράσεις αποτίμησης της αντιμετώπισης των μεταναστών, στην αποδοχή ότι η φυλακή είναι η καλύτερη λύση για όλους, στην αποδοχή ότι μια εθνοφυλακή μπορεί να βοηθήσει στην κακόβουλη εισβολή στην Έβρο, στην παραδοχή μας ότι ελευθερία και υγεία είναι δύο έννοιες που συγκρούονται και πρέπει να οριοθετηθούν εκ νέου.

Στα άθλια πρόσωπα των κατηγορουμένων μελών της Χρυσής Αυγής βλέπουμε μια ανάγκη, την ανάγκη της απόλυτης και κατηγορηματικής καταδίκης τους. Όμως η ποινική καταδίκη δεν φτάνει, πρέπει από εκεί και πέρα να επιτεθούμε στους άξονες που τρέφουν το φίδι.

Η επίθεση στις μορφές αλληλεγγύης, στα κοινωνικά δικαιώματα και μια προσπάθεια ολικής απορρόφησης του δημόσιου χώρου από τον ιδιωτικό και τον κρατικό τομέα θέτουν επί τάπητος τον κίνδυνο για την απόλυτη εξαφάνιση της ίδιας της πολιτικής ως ανταγωνιστικής πολλαπλότητας υπέρ μιας μονότονης διαχείρισης των πραγμάτων και των υπάρξεων. Επειδή η σύγχρονη διαχείριση δεν θα είναι μονότονη αλλά επικίνδυνη, οφείλουμε να διερευνήσουμε όλες εκείνες τις συνθήκες όπου οι μορφές αλληλεγγύης θα αποτελέσουν την μαγιά για την νέα πολιτική συγκρότηση. Για να μετατραπούν η οργή και η αγανάκτηση σε εφαλτήριο συγκρότησης μιας συλλογικής άρνησης και αντίστασης,

θα πρέπει να υπάρξει μια συνολική μάχη ενάντια στον φόβο και μια αντίστοιχη κίνηση συγκρότησης των ορισμών εκ νέου. Η βουβή απελπισία θα ψάχνει ηγέτες. Υπάρχει όμως και η κίνηση που θα ψάχνει την ενεργή συγκρότηση των εννοιών της αλληλεγγύης, της αξιοπρέπειας, της ανάδυσης του αυτενεργού ανθρώπου.

Ο θάνατος του φασισμού θα είναι μια πολύπλοκη και επίπονη διαδικασία. Ας αρχίσουμε με τα απλά να είμαστε όλοι στις 7/10 στο εφετείο, για το πρώτο βήμα.

Giorgio Agamben : Πως η εμμονή της αστυνόμευσης μεταλλάσσει τη δημοκρατία.

Giorgio Agamben :

Πώς η εμμονή της αστυνόμευσης μεταλλάσσει τη δημοκρατία

Η κυβέρνηση Μητσοτάκη με τα επαναλαμβανόμενα κατασταλτικά μέτρα ασφαλείας καθώς και με τα «βοηθητικά» περιοριστικά μέτρα για λόγους υγείας, δεν επιβεβαιώνει μια κάποια εμμονή. Πρόκειται για την ενοποίηση του Κράτους ασφαλείας με το Αστυνομικό κράτος που με απλά λόγια αυτό σημαίνει τη συσσώρευση Ισχύος του Κράτους και αυτή η ισχύς θα του επιτρέψει να την πολλαπλασιάσει δια μέσου ενός ανεξέλεγκτου

πλέον καπιταλισμού. Και όλα αυτά κατά δήλωση του ιδίου του κόμματός του και της κυβέρνησης. Χωρίς αιδώ. Ένα κείμενο του Αγκάμπεν το οποίο βρήκαμε στην εφημερίδα Le Monde Diplomatique το μεταφράσαμε και το δημοσιεύουμε επειδή είναι επίκαιρο για τις βαθύτερες συνέπειες των πολιτικών Ασφαλείας αλλά και των «αποδομητικών προοπτικών»,

<https://www.monde-diplomatique.fr/2014/01/AGAMBEN/49997>

Η ιδιότητα του πολίτη περιορισμένη σε βιομετρικά δεδομένα

Το άρθρο 20 του νόμου περί στρατιωτικού προγραμματισμού, που εκδόθηκε στις 19 Δεκεμβρίου, επιτρέπει την ευρεία παρακολούθηση των ψηφιακών δεδομένων, μέχρι το σημείο που αναφέρεται ως «Patriot Act αλα γαλλικά» (ΣτΜ. είναι αναφορά στο νόμο έκτακτης ανάγκης των ΗΠΑ). Καθορισμένη ως απόλυτη προτεραιότητα, η επιταγή ασφαλείας αλλάζει συχνά το πρόσημα (πολιτική ανατροπή, ένοπλη πάλη), αλλά διατηρεί τον στόχο της: να κυβερνά τους πληθυσμούς. Για να κατανοήσουμε την προέλευσή της και να προσπαθήσουμε να την αποτρέψουμε, πρέπει να επιστρέψουμε στον 18ο αιώνα ...

του Giorgio Agamben

Η ορολογία “για λόγους ασφαλείας” (“ for security reasons”, “per ragioni di sicurezza”) λειτουργεί ως επιχείρημα της εξουσίας το οποίο, περιορίζοντας όλες τις συζητήσεις, επιτρέπει την επιβολή προοπτικών και μέτρων που δεν θα δεχόμασταν σε άλλη περίπτωση. Πρέπει να αντιτάξουμε την ανάλυση μιας έννοιας που μπορεί να φαίνεται ανώδυνη αλλά έχει αντικαταστήσει οποιαδήποτε άλλη πολιτική αντίληψη: την ασφάλεια.

Θα μπορούσαμε να πιστέψουμε ότι ο στόχος των πολιτικών ασφαλείας είναι απλώς η πρόληψη κινδύνων, ταραχών ή ακόμη και καταστροφών. Μία συγκεκριμένη γενεαλογία στην πραγματικότητα εντοπίζει την προέλευση της έννοιας στο ρωμαϊκό ρητό Salus

publica suprema lex (“Η σωτηρία του δήμου είναι ο ανώτατος νόμος”), και έτσι την εγγράφει στο παράδειγμα της κατάστασης εξαίρεσης. Ας σκεφτούμε το senatus consultum ultimum (ΣτΜ. η Γερουσία) και τη δικτατορία στη Ρώμη, την αρχή του δικαίου σύμφωνα με την οποία το Necessitas non habet legem (“Η ανάγκη δεν έχει νόμο”), τις επιτροπές Κοινής Σωτηρίας κατά τη Γαλλική Επανάσταση, το Σύνταγμα στις 22 Frimaire (ΣτΜ. Φριμέρ μήνας ομίχλης και πάχνης), έτος VIII (1799), που αναφέρεται σε “ταραχές που θα απειλούσαν την ασφάλεια του Κράτους” · ή και πάλι στο άρθρο 48 του Συντάγματος της Βαϊμάρης (1919), τη νομική βάση του εθνικού σοσιαλιστικού καθεστώτος, το οποίο ανέφερε επίσης τη «δημόσια ασφάλεια».

Αν και ορθή, αυτή η γενεαλογία δεν μας επιτρέπει να κατανοήσουμε τα σύγχρονα μέσα ασφαλείας. Οι διαδικασίες εξαίρεσης στοχεύουν σε μια άμεση και πραγματική απειλή που πρέπει να εξαλειφθεί αναστέλλοντας για περιορισμένο χρονικό διάστημα τις εγγυήσεις του νόμου. Αντιθέτως, οι «λόγοι ασφαλείας» για τους οποίους μιλάμε σήμερα, αποτελούν μια κανονική και μόνιμη τεχνική διακυβέρνησης.

Ο Μισέλ Φουκώ συμβουλεύει να ερευνήσουμε περαιτέρω το καθεστώς εξαίρεσης αναζητώντας την προέλευση της σύγχρονης ασφαλείας στις αρχές της σύγχρονης οικονομίας, ειδικότερα στον Φρανσουά Κενέ (1694-1774) και τους φυσιοκράτες. Αν και λίγο μετά τις Συνθήκες της Βεσφαλίας, τα μεγάλα αυταρχικά Κράτη εισήγαγαν στην επιχειρηματολογία τους την ιδέα ότι ο κυρίαρχος έπρεπε να ελέγχει την ασφάλεια των υπηκόων του, χρειάστηκε να περιμένουμε τον Φρ. Κεναι ούτως ώστε η ασφάλεια – ή καλύτερα η “αστυνόμηση” – να αποβεί κεντρική έννοια του κυβερνητικού δόγματος.

Αποτροπή ή διαχείριση των προβλημάτων ?

Το άρθρο του με θέμα «Σπόροι» στην Εγκυκλοπαίδεια παραμένει, δυόμισι αιώνες αργότερα, απαραίτητο για την κατανόηση του τρέχοντος τρόπου διακυβέρνησης. Ο Βολτέρος θα έλεγε ότι μόλις εμφανίστηκε αυτό το κείμενο, οι Παριζιάνοι σταμάτησαν να συζητούν για το θέατρο και τη λογοτεχνία για να μιλήσουν για την οικονομία και τη γεωργία ...

Ένα από τα κύρια προβλήματα που αντιμετώπισαν τότε οι κυβερνήσεις ήταν η έλλειψη τροφίμων και ο λιμός. Μέχρι τον Κενέ, προσπάθησαν να τους αποτρέψουν με τη δημιουργία δημόσιων σιταποθηκών και την απαγόρευση της εξαγωγής σιτηρών. Αλλά αυτά τα προληπτικά μέτρα είχαν αρνητικές επιπτώσεις στην παραγωγή.

Η ιδέα του Κενέ είναι να αντιστρέψει τη διαδικασία : αντί να αποπειραθούμε να προβλέψουμε το λιμό, θα πρέπει να τον αφήσουμε να εξελιχθεί και με την απελευθέρωση (φιλελευθεροποίηση) του εξωτερικού και εσωτερικού εμπορίου, να τον διαχειρισθούμε όποτε παρουσιαστεί. Εδώ με τον όρο " δια-Κυβέρνηση, δια-χείριση" ανατρέχουμε στην ετυμολογική έννοια του όρου: – ένας καλός πλοηγός εκείνος που κρατά το πηδάλιο – δεν μπορεί να αποφύγει την καταιγίδα αλλά, εάν προκύψει, πρέπει να είναι ικανός να κατευθύνει το καράβι.

Με αυτήν την έννοια πρέπει να κατανοήσουμε την προτροπή που αποδίδεται στον Κενέ, αλλά που στην πραγματικότητα δεν έγραψε ποτέ: « *Laisser faire, laisser passer* » (ΣτΜ. Αφήστε το να συμβεί, αφήστε το να περάσει). Αντί να είναι μόνο το σύνθημα του οικονομικού φιλελευθερισμού, ορίζει ένα παράδειγμα Διακυβέρνησης, που τοποθετεί την ασφάλεια – ο Κενέ αναφέρεται στην ασφάλεια των "αγροτών και των εργατών" – όχι στην πρόληψη των ταραχών και των καταστροφών, αλλά στην ικανότητα να τις διαχειριστούμε προς μία χρήσιμη κατεύθυνση.

Πρέπει να υπολογίσουμε τη φιλοσοφική σημασία αυτής της αντιστροφής που αναστατώνει την παραδοσιακή ιεραρχική σχέση μεταξύ αιτίων και αποτελεσμάτων: δεδομένου ότι είναι μάταιη ή και πάντα δαπανηρή η διαχείριση των αιτίων, είναι πιο χρήσιμο και πολύ ασφαλέστερο να ρυθμίζουμε τα αποτελέσματα. Η σημασία αυτού του αξιώματος δεν είναι αμελητέα: διέπει τις κοινωνίες μας, από την οικονομία έως την οικολογία, από την εξωτερική και στρατιωτική πολιτική έως τα εσωτερικά μέτρα ασφάλειας και αστυνόμευσης. Είναι επίσης εκείνο που βοηθά να κατανοήσουμε την κατά τα άλλα μυστηριώδη σύγκλιση μεταξύ του απόλυτου οικονομικού φιλελευθερισμού και ενός καθεστώτος αστυνόμευσης άνευ προηγουμένου. Ας πάρουμε δύο παραδείγματα για να δείξουμε αυτήν την προφανή αντίφαση. Πρώτα απ' όλα, το παράδειγμα του πόσιμου νερού. Αν και είναι γνωστό ότι σύντομα θα υπάρξει έλλειψη σε ένα μεγάλο μέρος του πλανήτη, καμία χώρα δεν έχει μια σοβαρή πολιτική για να αποφευχθεί η σπατάλη του. Από την άλλη πλευρά, βλέπουμε να αναπτύσσονται και να πολλαπλασιάζονται τεχνικές και εργοστάσια για την επεξεργασία των μολυσμένων υδάτων σε όλο τον κόσμο – μια μεγάλη αγορά εν εξελίξει.

Τώρα ας αναλογιστούμε τις βιομετρικές συσκευές που είναι μια από τις πιο ανησυχητικές πτυχές των τρεχουσών τεχνολογιών αστυνόμευσης. Η βιομετρική εμφανίστηκε στη Γαλλία το δεύτερο

μισό του 19ου αιώνα. Ο εγκληματολόγος Alphonse Bertillon (1853-1914) βασίστηκε στη φωτογραφία σήμανσης και τον ανθρωπομετρικό υπολογισμό για να κατασκευάσει το “ομιλούν πορτρέτο” του, το οποίο χρησιμοποιεί ένα τυποποιημένο λεξικό για να περιγράψει τα άτομα χρησιμοποιώντας ένα φάκελο σήμανσης. Λίγο μετά, στην Αγγλία, ένας ξάδερφος του Κάρολου Δαρβίνου και μεγάλος θαυμαστής του Bertillon, ο Francis Galton (1822-1911), ανέπτυξε την τεχνική των δακτυλικών αποτυπωμάτων. Ωστόσο, αυτές οι μέθοδοι προφανώς δεν αποτρέπουν το έγκλημα, αλλά συγχέουν τους κατ’ επάγγελμα παραβατικούς. Εδώ ξαναβρίσκουμε την αντίληψη αστυνόμευσης των φυσιοκρατών: μόνον αφού διαπραχθεί το έγκλημα μπορεί το κράτος να επέμβει αποτελεσματικά.

Σχεδιασμένες για καθ’ ἑξιν παραβατικούς και αλλοδαπούς, οι ανθρωπομετρικές τεχνικές παρέμειναν από καιρό το αποκλειστικό τους προνόμιο. Το 1943, το Κογκρέσο των Ηνωμένων Πολιτειών απέρριπτε για μία ακόμα φορά το νόμο αναγνώρισης πολιτών, ο οποίος επιδίωξε να ταυτοποιήσει όλους τους πολίτες με ταυτότητες με τα δακτυλικά τους αποτυπώματα. Μόνο κατά το δεύτερο μισό του εικοστού αιώνα γενικεύθηκε μία ανάλογη διαδικασία. Αλλά το τελευταίο βήμα έχει γίνει πρόσφατα. Οι οπτικοί σαρωτές που επιτρέπουν την ταχεία αποτύπωση δακτυλικών αποτυπωμάτων και τη δομή της ίριδας έβγαλαν τις βιομετρικές συσκευές από τα αστυνομικά τμήματα για να τις καθιερώσουν στην καθημερινότητα. Σε ορισμένες χώρες μάλιστα, η είσοδος στα κυλικεία του σχολείου ελέγχεται από μία συσκευή οπτικής ανάγνωσης όπου το παιδί σχεδόν αυτόματα και χωρίς σκέψη προσφέρει το χέρι του (ΣτΜ. γίνεται ταυτοποίηση δακτυλικών αποτυπωμάτων με την ανάλογη “αφηρημένη” συμπεριφορά των μαθητών).

Έχουν υψωθεί φωνές για να επιστήσουν την προσοχή στους κινδύνους του απόλυτου και απεριόριστου ελέγχου της Εξουσίας που κατέχει τα βιομετρικά και γενετικά δεδομένα των πολιτών. Με αντίστοιχα εργαλεία, η εξόντωση των Εβραίων (ή οποιαδήποτε άλλη γενοκτονία που μπορεί να φανταστεί κανείς), θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί με βάση ασύγκριτα πιο αποτελεσματικές διαδικασίες και θα ήταν σίγουρα συνολική και εξαιρετικά γρήγορη. Η νομοθεσία για την ασφάλεια που ισχύει σήμερα στις ευρωπαϊκές χώρες είναι κατά κάποιον τρόπο πολύ πιο αυστηρή από εκείνη των φασιστικών κρατών του εικοστού αιώνα. Στην Ιταλία, το ενιαίο κείμενο των νόμων για τη δημόσια ασφάλεια

(Testo unico delle leggi di pubblica sicurezza, Tulp) που υιοθετήθηκε το 1926 από το καθεστώς του Μπενίτο Μουσολίνι εξακολουθεί να ισχύει επί της ουσίας αλλά οι αντιτρομοκρατικοί νόμοι που ψηφίστηκαν στα «μολύβδινα χρόνια» (1968 έως τις αρχές της δεκαετίας του 1980) περιόρισαν τις εγγυήσεις που παρείχε. Και δεδομένου ότι η γαλλική αντιτρομοκρατική νομοθεσία είναι ακόμη πιο αυστηρή από την αντίστοιχη της Ιταλίας, το αποτέλεσμα της σύγκρισης με τη φασιστική νομοθεσία δεν θα ήταν πολύ διαφορετικό.

Ο αυξανόμενος πολλαπλασιασμός των μηχανισμών ασφαλείας αποδεικνύει μια αλλαγή στην πολιτική αντίληψη, σε σημείο που μπορεί κανείς να αναρωτηθεί δίκαια όχι μόνο εάν οι κοινωνίες στις οποίες ζούμε μπορούν ακόμα να χαρακτηριστούν δημοκρατικές, αλλά επίσης αν μπορούν να εξακολουθούν να θεωρούνται ως πολιτικές κοινωνίες.

Τον πέμπτο αιώνα π.Χ., όπως απέδειξε ο ιστορικός Christian Meier, είχε ήδη πραγματοποιηθεί στην Ελλάδα μια αλλαγή στον τρόπο αντίληψης-σύλληψης της πολιτικής μέσω της πολιτικοποίησης (Politisierung) της ιδιότητας του πολίτη. Ενώ η συμμετοχή στην πόλη είχε μέχρι τότε καθοριστεί από το κοινωνικό επίπεδο (status) και την συνθήκη – ευγενείς και μέλη λατρευτικών κοινοτήτων, χωρικοί και έμποροι, άρχοντες και πελάτες, πατέρες και συγγενείς κλπ. -, η ιδιότητα του πολίτη γίνεται το κριτήριο της κοινωνικής ταυτότητας. “Κατ’ αυτόν τον τρόπο δημιουργήθηκε μια συγκεκριμένη ελληνική πολιτική ταυτότητα, σύμφωνα με την οποία η ιδέα ότι τα άτομα πρέπει να συμπεριφέρονται ως πολίτες βρήκε μια θεσμική μορφή”, γράφει ο Μεγιερ. Η συμμετοχή σε ομάδες που σχηματίστηκαν από οικονομικές ή λατρευτικές κοινότητες υποβιβάστηκε σε δεύτερο επίπεδο. Στο βαθμό που οι πολίτες μιας δημοκρατίας ήταν αφοσιωμένοι στην πολιτική ζωή, αντιλαμβάνονταν τους εαυτούς τους ως μέλη της πόλης. Η Πόλις (Polis) και η Πολιτεία (Politeia), η πόλη και η ιδιότητα του πολίτη (cité et citoyenneté), προσδιορίστηκαν αμοιβαία. Η ιδιότητα του πολίτη έγινε έτσι μια δραστηριότητα και μια μορφή ζωής μέσω της οποίας η πόλη, το άστυ, έγινε ένας τομέας σαφώς διακριτός από τον οίκο, το σπίτι. Η πολιτική έγινε ελεύθερος δημόσιος χώρος, σε αντίθεση με τον ιδιωτικό χώρο όπου κυριαρχούσε η αναγκαιότητα”. Σύμφωνα με τον Μεγιερ, αυτή η κατ’ εξοχήν ελληνική διαδικασία έχει κληροδοτηθεί στη δυτική πολιτική, στην οποία η ιδιότητα του πολίτη παρέμεινε – σίγουρα – με

πολλές διακυμάνσεις ο αποφασιστικός παράγοντας.

Ωστόσο, ακριβώς αυτός ο παράγοντας μπαίνει σταδιακά στην αντίθετη διαδικασία: μια διαδικασία αποπολιτικοποίησης. Ενώ ήταν το κατώφλι της ενεργού και αμετάκλητης πολιτικοποίησης, η ιδιότητα του πολίτη γίνεται πια μια ξεκάθαρα παθητική προϋπόθεση, όπου η δράση και η αδράνεια, το δημόσιο και το ιδιωτικό συγχέονται και συγχωνεύονται. Αυτό που μεταφράζεται σε καθημερινή δραστηριότητα και τρόπος ζωής περιορίζεται τώρα στο νομικό καθεστώς και στην άσκηση του δικαιώματος ψήφου που μοιάζει όλο και περισσότερο με δημοσκόπηση.

Οι μέθοδοι ασφαλείας έπαιξαν καθοριστικό ρόλο σε αυτήν τη διαδικασία. Η προοδευτική επέκταση σε όλους τους πολίτες των τεχνικών αναγνώρισης που παλαιότερα προορίζονταν για παραβατικούς, επηρεάζει αναπόφευκτα την πολιτική τους ταυτότητα. Για πρώτη φορά στην ιστορία της ανθρωπότητας, η ταυτότητα δεν είναι πλέον συνάρτηση του κοινωνικού «ατόμου» και της αναγνώρισης του, του «ονόματος» και της «φήμης» του, αλλά των βιολογικών δεδομένων του που δεν δύνανται να φέρουν καμία σχέση με το θέμα όπως τα τρελά αραβουργήματα που αποτύπωσε ο αντίχειρας μου βουτηγμένος στο μελάνι πάνω σε ένα φύλλο χαρτιού ή όπως η διάταξη των γονιδίων μου στη διπλή έλικα του DNA. Το πιο ουδέτερο και το πιο ιδιωτικό γεγονός γίνονται έτσι το όχημα της κοινωνικής ταυτότητας, στερώντας από το “άτομο” τον δημόσιο χαρακτήρα του.

Εάν βιολογικά κριτήρια που δεν εξαρτώνται με κανέναν τρόπο από τη δική μου θέληση θα καθορίσουν την ταυτότητά μου, τότε η κατασκευή μιας πολιτικής ταυτότητας καθίσταται προβληματική. Τι είδους σχέση μπορώ να αποκτήσω με τα δακτυλικά μου αποτυπώματα ή τον γενετικό μου κώδικα; Ο χώρος ηθικής και πολιτικής που συνηθίζαμε να αντιλαμβανόμαστε χάνει το νόημά του και πρέπει να επανεξεταστεί διεξοδικά. Ενώ ο Έλληνας πολίτης καθοριζόταν από την αντίθεση μεταξύ του ιδιωτικού και του δημοσίου, το σπίτι (έδρα αναπαραγωγικής ζωής) και την πόλη (τόπος πολιτικής), ο σύγχρονος πολίτης φαίνεται μάλλον να εξελίσσεται εντός μιας ζώνης αδιαφορίας (αδιευκρίνιστης) μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού ή για να χρησιμοποιήσω τα λόγια του Τόμας Χομπς, μεταξύ του φυσικού σώματος και του πολιτικού σώματος.

Η Οπτική Επιτήρηση από τη Φυλακή στο Δρόμο.

Αυτή η έλλειψη διαφοροποίησης πραγματοποιείται με την Οπτική Επιτήρηση στους δρόμους των πόλεών μας. Αυτή η μέθοδος

ακολουθεί την ίδια πορεία με τα δακτυλικά αποτυπώματα: σχεδιασμένη για φυλακές, επεκτάθηκε σταδιακά σε δημόσιους χώρους. Ωστόσο, ένας χώρος Οπτικής Επιτήρησης δεν είναι πλέον η Αγορά, δεν έχει πλέον δημόσιο χαρακτήρα, είναι μια γκρίζα περιοχή μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού, της φυλακής και του φόρουμ. Ένας τέτοιος μετασχηματισμός πηγάζει από μια πληθώρα αιτιών, μεταξύ των οποίων η μετατόπιση της σύγχρονης Εξουσίας προς τη βιοπολιτική κατέχει μια ξεχωριστή θέση: πρόκειται για την κυβερνησιμότητα της βιολογική ζωής των ατόμων (υγεία, γονιμότητα, σεξουαλικότητα κλπ.) και όχι πλέον μόνο για την άσκηση κυριαρχίας σε μια περιοχή. Αυτή η μετατόπιση της έννοιας της βιολογικής ζωής προς το κέντρο της πολιτικής εξηγεί την υπεροχή της φυσικής ταυτότητας έναντι της πολιτικής ταυτότητας.

Αλλά δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι η ευθυγράμμιση της κοινωνικής ταυτότητας με τη σωματική ταυτότητα ξεκίνησε με την ανησυχία για τον εντοπισμό των “καθ’ ἑξίν και κατ’ ἐπάγγελμα” υπότροπων παραβατικών και των επικίνδυνων ατόμων. Δεν προκαλεί έκπληξη, λοιπόν, ότι πολίτες που αντιμετωπίζονται σαν εγκληματίες, καταλήγουν να δέχονται ως δεδομένο ότι η αντιμετώπιση τους από το κράτος είναι η υποψία, το φακέλωμα και η επιτήρηση. Το βουβό αξίωμα, που πρέπει να πάρουμε, το ρίσκο να αναφωνήσουμε εδώ, είναι: “Κάθε πολίτης – στο βαθμό που είναι ζωντανό ον – είναι πιθανός τρομοκράτης”. Αλλά τι είναι ένα Κράτος, τι είναι μια κοινωνία που διέπεται από ένα τέτοιο αξίωμα ; Μπορούν ακόμη να οριστούν ως δημοκρατικά ή ακόμη και ως πολιτικά ;

Στα μαθήματά του στο Collège de France όπως στο βιβλίο “Επιτήρηση και τιμωρία” , ο Φουκώ σκιαγραφεί μια τυπολογική ταξινόμηση των σύγχρονων κρατών. Ο φιλόσοφος δείχνει πώς το κράτος του Παλαιού Καθεστώτος (Ancien Régime), που ορίζεται ως εδαφικό ή κυριαρχικό κράτος, του οποίου το σύνθημα ήταν «Σκοτώστε κι επιτρέψτε να ζήσουν», εξελίσσεται προοδευτικά προς μια κατάσταση όπου ο δημογραφικός πληθυσμός αντικαθιστά τον πολιτικό πληθυσμό και προς ένα κράτος πειθάρχησης, του οποίου το σύνθημα αντιστρέφεται στο «Ζήστε και αφήστε τους να πεθάνουν»: ένα κράτος που φροντίζει τη ζωή των υποκειμένων για να παράγει υγιή, εθελόδουλα και υποταγμένα σώματα.

Το κράτος στο οποίο ζούμε τώρα στην Ευρώπη δεν είναι ένα Κράτος πειθάρχησης, αλλά μάλλον – για να χρησιμοποιήσουμε τη φράση του Ζιλ Ντελεζ – ένα «Κράτος Επιτήρησης»: στόχος του δεν

είναι η τάξη και η πειθαρχία. , αλλά η διαχείριση και ο έλεγχος. Μετά τη βίαιη καταστολή των διαδηλώσεων ενάντια στη G8 στη Γένοβα τον Ιούλιο του 2001, ένας Ιταλός αστυνομικός δήλωσε “η κυβέρνηση δεν ήθελε να διατηρήσει την τάξη η αστυνομία αλλά να διαχειριστεί την αναταραχή” : δεν θα μπορούσε να το διατυπώσει καλύτερα. Από την πλευρά τους, Αμερικανοί διανοούμενοι που προσπάθησαν να προβληματιστούν σχετικά με τις συνταγματικές αλλαγές που επέφερε ο Patriot Act και η μετά-9/11 νομοθεσία προτιμούν να μιλούν για ένα «κράτος ασφαλείας» (security state). Αλλά τι σημαίνει «ασφάλεια» εδώ; Κατά τη διάρκεια της Γαλλικής Επανάστασης, αυτή η έννοια – ή εκείνη της “αστυνόμησης”, όπως λέγαμε τότε – ήταν συνυφασμένη με αυτήν της αστυνομίας. Ο νόμος της 16ης Μαρτίου 1791 κι έπειτα εκείνος της 11ης Αυγούστου 1792, εισήγαγαν στη γαλλική νομοθεσία την ιδέα, που διέγραψε μια μακρά ιστορία στη νεωτερικότητα, της «αστυνομίας ασφαλείας». Στις συζητήσεις που προηγούνται της υιοθέτησης αυτών των νόμων, είναι σαφές ότι η αστυνομία και η ασφάλεια ορίζονται αμοιβαία. αλλά οι ομιλητές – συμπεριλαμβανομένων των Armand Gensonné, Marie-Jean Héroult de Séchelles, Jacques Pierre Brissot – δεν είναι ικανοί να ορίσουν ούτε τη μία ούτε την άλλη. Οι συζητήσεις εστιάζονται στις σχέσεις μεταξύ της αστυνομίας και του δικαστικού σώματος. Σύμφωνα με τον Ζενσονέ, αυτές είναι «δύο απόλυτα ξεχωριστές εξουσίες». και όμως, ενώ ο ρόλος του δικαστικού σώματος είναι σαφής, ο ρόλος της αστυνομίας φαίνεται αδύνατον να οριστεί. Η ανάλυση των παρεμβάσεων των βουλευτών δείχνει ότι η θέση της αστυνομικής εξουσίας είναι πραγματικά απροσδιόριστη και ότι πρέπει να παραμείνει έτσι, γιατί εάν απορροφηθεί εξ ολοκλήρου από τη δικαιοσύνη, η αστυνομική εξουσία δεν θα μπορούσε πλέον να υπάρχει. Είναι το περίφημο «περιθώριο εκτίμησης» που εξακολουθεί να χαρακτηρίζει τη δραστηριότητα του αστυνομικού: σε σχέση με τη συγκεκριμένη κατάσταση που απειλεί τη δημόσια ασφάλεια, ο αστυνομικός ενεργεί ως κυρίαρχος. Με αυτόν τον τρόπο, δεν προσδιορίζει ούτε προετοιμάζει – όπως επαναλαμβάνεται λανθασμένα – την απόφαση του δικαστή: κάθε απόφαση λαμβάνει υπ’ όψιν τις αιτίες και η αστυνομία παρεμβαίνει στα αποτελέσματα, δηλαδή σε μια αδιευκρίνιστη κατάσταση. Μία αδιευκρίνιστη κατάσταση που δεν ονομάζεται πλέον, όπως τον 17ο αιώνα, «λόγος Κρατικής ανάγκης», αλλά «λόγος ασφαλείας».

Μια πολιτική ζωή που έχει γίνει αδύνατη

Έτσι, το κράτος ασφαλείας (security state) είναι το αστυνομικό κράτος, ακόμα κι αν ο ορισμός της αστυνομίας αποτελεί μία μαύρη τρύπα στο δόγμα του δημοσίου δικαίου: όταν τον 18ο αιώνα εμφανίστηκε στη Γαλλία και στη Γερμανία η αστυνομική συνθήκη του Νικολά ντε Λα Μάρε και του Johann Heinrich Gottlob von Justi "Grundsätze der Policey-Wissenschaft" (ΣτΜ. Αρχές της Αστυνομικής Επιστήμης), η αστυνομία περιορίζεται στην ετυμολογία της πολιτείας και τείνει να ορίζει την πραγματική πολιτική, τον όρο «πολιτική» που ορίζεται μόνο στην εξωτερική πολιτική. Ο Φον Ζούστι αποκαλεί έτσι ως την Πολιτική (Politik) τη σχέση ενός κράτους με τους άλλους και την Αστυνομία (Polizei) τη σχέση ενός κράτους με τον εαυτό του: «Η αστυνομία είναι η ισχύουσα σχέση ενός κράτους με τον ίδιο το θεσμό».

Βάζοντας τον εαυτό του κάτω από το σύμβολο της ασφάλειας, το σύγχρονο κράτος αφήνει το βασίλειο της πολιτικής για να εισέλθει στην περιοχή ενός no man's land (ΣτΜ. ουδέτερη ή/και νεκρή ζώνη), της οποίας η γεωγραφία και τα σύνορα δεν είναι κατανοητά και για τα οποία λείπει η εννοιολογία. Αυτό το κράτος, του οποίου το πλαίσιο είναι αδιευκρίνιστο. Εκείνο το Κράτος του οποίου το όνομα ετυμολογικά αναφέρεται στην απουσία ανησυχίας (securus: sine cura), μπορεί αντίθετα να μας κάνει να ανησυχούμε περισσότερο για τους κινδύνους στους οποίους εκθέτει τη δημοκρατία, καθώς εκεί η πολιτική ζωή έχει καταστεί αδύνατη. Ωστόσο, η δημοκρατία και η πολιτική ζωή είναι – τουλάχιστον στην δική μας παράδοσή – συνώνυμες.

Αντιμέτωποι με ένα τέτοιο κράτος, πρέπει να επανεξετάσουμε τις παραδοσιακές στρατηγικές πολιτικής σύγκρουσης. Στο αστυνομικό μοντέλο, οποιαδήποτε σύγκρουση και οποιαδήποτε περισσότερο ή λιγότερο βίαιη απόπειρα ανατροπής της εξουσίας, παρέχει στο κράτος την ευκαιρία να διαχειριστεί τα αποτελέσματά της σύγκρουσης προς όφελος των δικών του συμφερόντων. Αυτό φαίνεται από τη διαλεκτική που συνδέει στενά την ένοπλη πάλη και την κρατική απάντηση σε μια φαύλη σπείρα. Η πολιτική παράδοση της νεωτερικότητας έχει σκεφτεί τις ριζοσπαστικές πολιτικές αλλαγές με τη μορφή μιας επανάστασης που ενεργεί ως η θεσμική εξουσία μιας νέας θεσμισμένης τάξης. Πρέπει να εγκαταλείψουμε αυτό το μοντέλο για να στοχαστούμε πάνω σε μία δυναμική αποδόμησης που δεν θα πέσει στην παγίδα του αστυνομικού μηχανισμού για να γκρεμοτσακιστεί στη φαύλη σπείρα της βίας. Εάν θέλουμε να

σταματήσουμε την αντιδημοκρατική παρεκτροπή του αστυνομικού κράτους, το πρόβλημα των μορφών και των μέσων μιας τέτοιας αποδομητικής δυναμικής αποτελεί το ουσιαστικό πολιτικό ζήτημα πάνω στο οποίο θα πρέπει να προβληματιστούμε τα επόμενα χρόνια.

Giorgio Agamben

Philosophe, auteur entre autres de L'Homme sans contenu, Circé, Belval (Vosges), 2013

Φιλόσοφος, Συγγραφέας ανάμεσα σε άλλα του :

“Ο Άνθρωπος χωρίς περιεχόμενο” 2013.

Αναδημοσίευση :

<https://www.monde-diplomatique.fr/2014/01/AGAMBEN/49997>

Μετάφραση Θεόφιλος Βανδώρας.